

# **VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 14 NOVEMBER 2023**

*Vergaderzaal 5*

## **1. Inspreker op een niet geagendeerd onderwerp**

Voorzitter: De heer Den Heijer  
Commissiegriffier: De heer Den Boer  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Bootsman (GroenLinks)  
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)  
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)  
Dhr. Kuhlmann (VVD)  
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)  
Dhr. Struijk (CU/SGP)  
Dhr. De Vries (VSP)  
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Inspreker: Dhr. Van den Hout

De voorzitter: Goedenavond dames en heren, jongens en meisjes. Zou de zaal de stilte kunnen vatten? Dan gaan wij beginnen met de commissie. Welkom raads- en commissieleden. Ook welkom aan onze gasten: de heer Van den Hout en de heer Kuhlmann. We zijn hier bij elkaar gekomen voor een insprekersbijdrage, want u heeft aangegeven in te willen spreken in onze commissie over belemmering toegang tot ons buurthuis door de bibliotheek. Ik geef heer Van den Hout ... U krijgt van ons vijf minuten. Ik ben een minuut eerder gestart, dus zes. Aansluitend kunnen de commissieleden ook vragen stellen. Ik geef u de gelegenheid. Welkom en u krijgt zes minuutjes.

De heer Van den Hout: Heel mooi. Geachte raadsleden, ook met de beloftes om het eenzijdig, door de bibliotheek genomen besluit rond de gewijzigde openingstijden, weer terug te draaien worden wij als wijkbewoners met een kluitje in het riet gestuurd. Daar is namelijk nog steeds geen sprake van. Over de rug van onder andere bewoners voor wie de gang naar het buurthuis vaak hun enige uitje is, wordt er door de bibliotheek en het buurtwerk een raar spel gespeeld. Er wordt in achterkamertjes, zonder adequate communicatie naar de belanghebbende toe, rare dealtjes gesloten, lijkt het wel. Zelfs de vaste vrijwilligers worden daar niet bij betrokken. Het is een onderonsje tussen de bieb en het buurtwerk Dordrecht. Die laatste zouden er moeten zijn voor de wijkbewoners. Naar hun belangen omzien, ondersteuning bieden. Maar de praktijk is echter anders. Ons buurthuis draait al jarenlang op een stel fanatieke vrijwilligers. Vrijwilligers met hart en ziel voor de wijkbewoners. Maar die vrijwilligers zijn juist de drijvende kracht van het buurthuis. Een voorbeeld is De CrabbehofKraam.

Zij verzorgen een voedselverdeling onder minima in de wijk, een moestuin, een fietswerkplaats, een kledingkraam en kinderactiviteiten. Een van hen, die men al meer dan dertig jaar in en rond het buurthuis kan vinden, is laatst geridderd. Toen werd hij nog door de burgemeester, als het ware, de hemel in geprezen. Nu wordt hij overal buiten gehouden. Sterker nog: hij krijgt soms het gevoel dat men hem kwijt wil. Toen ik na mijn contact met de krant via diezelfde krant te horen kreeg dat het een en ander weer teruggedraaid zou worden, wist hij nog van niets. Buurtwerk had niet de moeite genomen om hem in te lichten. Hij is wel degene die om half negen, iedere ochtend, de deuren opende. Voor zijn wijkbewoners een bakje koffie gaat regelen, de voedselverdeling doet, met hen een praatje maakt en ga zo maar door. Ze zijn van hem gewend dat hij altijd voor ze klaar staat. Dag in, dag uit. Op tijden dat het Buurtwerk nog niet aanwezig is. Hij heeft er serieus slapeloze nachten van gehad dat er ineens zomaar besloten is om de openingstijden te wijzigen. Zijn vaste groepje kon ineens niet meer komen. En het ergste, buiten hem om. Zonder er ook maar een gesprek over te voeren. Door het besluit om het buurthuis te verplaatsen naar de bibliotheek zijn er al mensen niet meer komen opdagen. De gezelligheid is weg. Op de oude locatie was het knusser. Bovendien worden de buurtbewoners nu regelmatig door de beveiliging aangesproken dat men te veel lawaai maakt. Maar we zijn een buurthuis, geen begraafplaats. Dat brengt mij op de beveiliging. Die hoort niet in een buurthuis. Ben al rond de veertig jaar een wijkbewoner, kwam regelmatig in het buurthuis, maar er is nog nooit wat gebeurd. Het probleem zit hem toch echt bij de bibliotheek. Misschien een idee om het personeel een cursus Assertiviteitstraining te laten volgen. Problemen in de bibliotheek moeten geen invloed hebben op het buurthuis. Dat er een beveiliging rondloopt werkt voor het veiligheidsgevoel van de bezoekers juist niet. Men verwacht dan problemen, anders zou die er niet rondlopen. We zijn nu weken verder. Nog steeds is er in principe niet echt iets veranderd. Het is alleen maar ingewikkelder gemaakt. Er is een gesprekje geweest, maar niet echt met alle vrijwilligers. Ook niet met de belanghebbenden van het buurthuis. Ineens mag degene die al meer dan dertig jaar het buurthuis opent, niet meer het buurthuisdeel bij de bieb openen. Wel het oude buurthuisdeel. Hij zou er niet voor verzekerd zijn als er iets gebeurd. Een kletsverhaal. Kwestie van verzekering wijzigen, alhoewel ik dat betwijfel. Immers: het is een ruimte met een dubbele functie. Er is ook een buurthuisdeel. Het gaat er mijns inziens om dat er een achterkamertjesdeal is gesloten tussen de bieb en het Buurtwerk. Jullie, de bieb dan, willen 09.30 en Buurtwerk 08.30. Dan doen we 09.00 uur. Maar dan wel een van het achterkamertjesteam die de deur openmaakt. Vooral vrijwilligers geen stem geven. Voor wat ons betreft, als wijkbewoners, is de maat vol. Het wijkbeheeroverleg is ons al ontnomen en nu dreigt de gang naar ons buurthuis hetzelfde lot. Veel mensen zijn afhankelijk van het praatje en de sociale contacten die ze er op doen. Dat is ook de reden waarom we de handtekeningactie zijn gestart. Er moet vanuit de gemeente en het Buurtwerk meer respect komen voor de vrijwilligers van ons buurthuis. We moeten af van de mogelijkheid dat de bibliotheek in de toekomst weer dit soort besluiten kan nemen. We willen niet onder het biebregime vallen. We willen meer zeggenschap voor de vrijwilligers en voor de gebruikers, de wijkbewoners, rond het reilen en zeilen van, alweer, ons buurthuis. Niet alles hoeft geregeld te worden vanuit externe organisaties. Juist de vrijwilligers zijn belangrijk voor de wijk. Die kent men. Die vertrouwt men. Dat was het.

De voorzitter: Dat is netjes binnen de tijd gebleven hoor. Dank voor uw bijdrage. Ik heb zelf een nieuw woord geleerd: een biebregime. Dat is ook wel mooi. Ik stel nu ook de commissie in de gelegenheid om, naar aanleiding van uw verhaal, eventueel vragen te stellen. Ik zie mijnheer Struijk.

De heer Struijk: Voorzitter, dank u wel. Een hele eenvoudige vraag: over welke bieb hebben we het hier, want Dordrecht kent er nogal wat? Welke locatie praten we over?

De heer Van den Hout: Dat is Crabbehof, trefpunt De Nieuwe Stoof.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, dank allereerst aan de sprekers voor het inspreken. Ik merk duidelijk dat het jullie ook hoog zit. Dat het jullie raakt in wat er, wat voor jullie gevoel is aangedaan. Waar je last van hebt. Wat zou nou de oplossing zijn? Jullie komen inspreken hier in de raad. Wat is dan jullie verwachting of hoop?

De heer Van den Hout: Weer gewoon terug naar wat het was. Degene die dit altijd heeft gedaan, en dat echt al dertig jaar, die begint om half negen. Dan doet hij de voedselverdeling. De mensen die zijn dat gewoon gewend om daarheen te gaan. Dat is hun vaste loopje. Ze krijgen dan koffie. Ze kunnen contact maken met elkaar. We hebben daar regelmatig ouders die de kinderen naar de school, daarachter ligt er een school, die brengen de kinderen daarheen. Die komen dan ook nog eens even gewoon een bakje doen. Als je later opent, dan haal je die hele logica eruit. Die mensen die komen echt niet meer terug. Dat is heel erg zonde, want die mensen die missen dan een communicatiemoment. Dat vinden we niet kunnen. Nu moet er, in een keer moet er iemand van de bibliotheek, die moet dan die deur openmaken. Terwijl dat het al vanaf het begin dat samen is gegaan, deed hij dat gewoon. Dat kon. Ze geven dan aan de ene kant aan van: het gaat om het gevoel van de medewerkers van de bibliotheek. Dat zij zich niet veilig voelen. Als je pas om 09.00 komt en hij gooit hem om 8.30 open: in die tijd moet je je heel veilig voelen, want dan ben je thuis. We snappen het probleem eigenlijk niet echt.

De voorzitter: Achterin, de heer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Dank u wel voorzitter. Bedankt ook voor het verhaal. Begrijp ik daar nou goed uit dat het buurthuis verplaatst is naar de bibliotheek? Hoe is dat eigenlijk precies gegaan? Hoe is deze situatie ontstaan?

De heer Van den Hout: De gemeente heeft besloten om een deel van de bibliotheek als buurthuis in te ruimen. Dat zou allemaal verbouwd worden. Dat wordt voorlopig, wegens gebrek aan centen, ook een drie jaar-verhaal. Het oude buurthuis is er nog, alleen dat mag niet gebruikt worden. Jammer, want daar hielden de mensen van, van dat deel. Dat mag nu niet meer gebruikt worden. Alles moet nu in die ene ruimte, waar dat en de bibliotheek is en het buurthuis nu. Dat is, denk ik, voor de bibliotheek niet fijn. Want als ik mijn gedachten laat gaan over bibliotheek, dan wil ik rust. Dan wil ik rustig met mijn dingen bezig zijn.

Dat kan niet want het biebgedeelte zit, of het buurthuisgedeelte zit erbij. Voor het buurthuis is het ook niet fijn, want je moet stil zijn omdat de bieb daar is. Het is geen fijne situatie, maar blijkbaar is dat in opdracht van de gemeente in ieder geval gebeurd.

De heer Van der Meer: Mag ik een vervolgvraag stellen?

De voorzitter: Zeker.

De heer Van der Meer: Heeft u een beeld van waarom dat gebeurd is? Waarom heeft de gemeente, Buurtwerk of de bibliotheek dit zo gedaan?

De heer Van den Hout: Weet jij dat?

De heer Kuhlmann: Ik heb begrepen dat dus de gemeente, of nee, dat de bibliotheek en het buurthuis, dat die samen zouden moeten gaan. Dat was een beetje de bedoeling. Dat zou, jaren geleden zou daar dus de verbouwing plaatsvinden, maar dat moet nog steeds gebeuren. Naar aanloop daarvan, heeft de bieb, hebben ze met elkaar afgesproken dat ze in een ruimte gaan zitten om dus die mogelijkheid te bieden van dat die verbouwing er zou komen. Dat is er nog steeds niet. Dus dat is het probleem.

De voorzitter: Even een korte inventarisatie wie ook nog een vraag wil stellen. Graag even vingers. Dan begin ik bij de heer Gündogdu en dan ga ik zo het rondje afmaken.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Bedankt voor het inspreken en concreet uw vraag richting deze commissie. U geeft aan dat de gemeente ooit eens dit besluit zou hebben genomen. Ik neem aan dat dat in overleg is gegaan met de bibliotheek, althans het bestuur van de bibliotheek. Een concrete vraag aan u is: hoe ziet u de toekomst? U gaf aan dat juist die cohesie, wat u zo belangrijk vindt, de afgelopen jaren zich heeft ook opgebouwd, dat dat minder zal worden, omdat die tijdstippen nu anders zijn. Hoe ziet uw toekomst of de toekomst van dat buurthuis eruit?

De heer Van den Hout: Voor ons idee gaat het buurthuis op termijn gewoon weg. Dan stopt dat. De gang naar het buurthuis, hoe dat dat nu is. We krijgen steeds minder mensen daar gewoon in het in het buurthuis, omdat ze het niet fijn vinden. De gezelligheid is weg. Het is een open gebied.

De voorzitter: We gaan toch een kleine versnelling pakken, want we hebben nog twee minuten. De heer De Vries.

De heer De Vries: Dank voorzitter. Ook de insprekers bedankt. Mijn vraag is net door mijn voorganger ...

De voorzitter: Dan heeft u de versnelling heel goed te pakken. Zag ik dat de heer Wringer nog een vraag had.

De heer Wringer: Klopt voorzitter. Dank voor de informatie heren. Klopt het, als jullie een eigen sleutel hebben en iets eerder open kunnen, dat je dan nogal een stuk geholpen ben?

De heer Van den Hout: Sterker nog: we hebben een eigen sleutel, alleen het mag niet. Ook degene die hem om 08.30 opent, die kan hem openen. Het mag niet. Hij is alleen maar vrijwilliger.

De heer Kuhlmann: Wat er al bij werd gezegd: deze man werkt daar al dertig jaar. Er is nog nooit wat gebeurd. Laten we dat ook even duidelijk stellen.

De voorzitter: Dan eindig ik met een vraag van de heer Bootsman.

De heer Bootsman: Dankjewel. Een klein vraagje: de bibliotheek zet nu een beveiliging in. In het krantenartikel las ik dat dat kwam door incidenten. Hebben jullie in het buurthuis daar ook wel eens iets van gemerkt of is dat helemaal niet?

De heer Van den Hout: In het buurthuis? Ik woon hier nu veertig jaar in Crabbehof en ik kwam toch echt met grote regelmaat in het buurthuis. Ik zit in allerlei verenigingen en ik heb ook in het wijkbeheeroverleg gezeten, dus dan kwam je automatisch in het buurthuis. We hebben voor het buurthuis nog nooit echt iets gehad. Er, nooit incident geweest. Dit incident, dat is een minimaal incident. Eigenlijk, in mijn optiek, ook veroorzaakt door de onwetendheid van het personeel. Ze heeft op een gegeven moment een jochie beetgepakt. Wat bij mij voor vooropstaat, is: altijd met je tengels van kinderen afblijven, ook al werk je bij de bieb. Daardoor is het incident ontstaan. Daarom geven wij ook aan van: als je iets wil wijzigen, ook voor het gevoel van die mensen zelf, want het is niet alleen voor de buitenwereld, maar ook voor die mensen zelf. Er zijn cursussen voor. Dan voel je je toch wat beter in je vel en in je schoenen staan, denk ik.

De voorzitter: Ik wil u beiden bedanken voor uw inspreekbijdrage en ook voor het beantwoorden van alle vragen die hier gesteld zijn door de commissieleden. Het is ook nu aan de commissie en de raadsleden om hier verder met uw inbreng om te gaan. Dat betekent ook dat we aan het einde gekomen zijn van dit deel van de commissievergaderingen vanavond. Ik wens u een wel thuis.

De heer Van den Hout: Ik heb ... als dat mag

De voorzitter: Als dat als u dat rond wil delen. Iedereen staat, denk ik, nu voor een deel op. Als er nog wat vragen voor op de gang zijn, dan is dat natuurlijk ook mogelijk.

## **2. Agenderingsverzoek Rekenkamercommissie aan Agendacommissie inzake briefing onderzoek betaalbaar huis voor iedereen**

Voorzitter: De heer Den Heijer  
Commissiegriffier: De heer Den Boer  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:  
Dhr. Van den Berg (CDA)  
Dhr. Bootsman (GroenLinks)  
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)

Dhr. Damen (PvdA)  
Dhr. De Feijter (CU/SGP)  
Dhr. Groenewege (PvdD)  
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)  
Dhr. Hartmeijer (SP)  
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)  
Dhr. Van Leeuwen (Fractie Van Leeuwen)  
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)  
Dhr. Van Pelt (FvD)  
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)  
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)  
Dhr. Struijk (CU/SGP)  
Dhr. In 't Veld (VSP)  
Dhr. De Vries (VSP)  
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Insprekers: Mevr. Sybrandi, Mevr. Bakker

De voorzitter: Oké, dames en heren. Welkom raads- en commissieleden. Welkom ook aan onze gasten: mevrouw Sybrandi van de Rekenkamercommissie en mevrouw Wilma Bakker van RIGO Research en Advies. Voor het verslag vraag ik de raads- en commissieleden zich kort voor te stellen zodat ook de kijkers thuis dit ook goed kunnen volgen. Ik begin aan mijn linkerzijde.

De heer Den Boer: Mark den Boer, commissiegriffier.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Stam: Marco Stam, Fractie van Waardhuizen.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op ons Eiland.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter Voor Dordt.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Bootsman: Nick Bootsman, GroenLinks.

De heer De Feijter: Bart de Feijter, ChristenUnie/SGP.

De heer Van den Berg: Elco van den Berg, CDA Dordrecht.

De heer Struijk: Leen Struijk. ChristenUnie/SGP.

De heer Van Leeuwen: Van Leeuwen, Fractie Van Leeuwen.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij van de Dieren.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De voorzitter: Er zijn drie deelonderzoeken van de Rekenkamercommissie over het woonbeleid van onze gemeente. Het eerste, met als thema beschikbaarheid van wonen, is begin 2022 gepubliceerd. Het tweede deel, over de kwaliteit van de woning, is eind 2022 gepubliceerd. Nu is deel drie gereed en dit gaat over de betaalbaarheid van de woningen. Zoals gebruikelijk licht de Rekenkamercommissie de onderzoeksresultaten eerst toe voordat de raad het onderzoeksrapport verder behandelt. Ik heb even een korte inschatting gemaakt. Ik denk dat we in 20 minuten de presentatie kunnen doen en anders een kort uitloopje. Ik wil in ieder geval mevrouw Sybrandi van de Rekenkamer het woord geven voor een korte inleiding. Vervolgens mevrouw Bakker voor het vervolg. Na de presentatie kunnen de commissieleden vragen stellen. Geef ik u het woord.

Mevrouw Sybrandi: Dankjewel voor de inleiding. Het klopt inderdaad. Wij zijn de Rekenkamercommissie. Wij doen onafhankelijk onderzoek naar effectiviteit van gevoerd beleid door het college, efficiency en de rechtmatigheid. Wij doen ongeveer vier onderzoeken per jaar. Vanavond hebben we het over de betaalbaarheid van het wonen en, zoals de voorzitter aangaf, dat is een onderdeel van een drieluik. We hebben eerder onderzoek gedaan naar de beschikbaarheid van woningen. Dat is een superinteressant onderzoek geweest. Naar aanleiding daarvan zijn ook goede discussies gevoerd en ook opdrachten aan het college meegegeven. Daar zagen we eigenlijk met name dat de grootste tekorten, als je het hebt over beschikbaarheid, zaten in sociale huurwoningen en ook sociale koop. Daarnaast in dure koopwoningen boven de vier ton. We hebben er een heel prachtig rapport over geschreven, dus kijk vooral op de website. Dit was in ieder geval een van de conclusies daar. Vervolgens hebben we een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het wonen. Dat is een soort van logische driehoek bij wonen. Aan de ene kant beschikbaarheid, aan de andere kant kwaliteit en de derde is de betaalbaarheid. Dat is echt een driehoek die heel veel bij het wonen de aandacht moet hebben. Bij de kwaliteit van het wonen hebben we het echt gehad over het onderhoud en ook de verduurzaming daarvan. Daar kwamen we er in het onderzoek eigenlijk achter dat het heel lastig was om echt te weten van: welke doelen zijn nou eigenlijk gesteld? Zijn die allemaal gehaald? Waardoor het voor ons best ingewikkeld was om een goede uitspraak te doen over de effectiviteit van het gevoerde beleid. Ik moet zeggen: wij zien dat eigenlijk wel in meerdere onderzoeken terugkomen.

Dat dat maakt het voor de gemeenteraad best wel ingewikkeld om echt helder te zien: wat waren de doelen die zijn gesteld aan de voorkant en in hoeverre zijn die nou eigenlijk gehaald? Nogmaals, dat doet zich niet alleen maar voor bij dit onderzoek naar de kwaliteit van het wonen. Wij zien dat ook in andere onderzoeken. Vervolgens, zoals ik zei, het is een logische driehoek. De beschikbaarheid, de kwaliteit en de betaalbaarheid. Zijn we hier vanavond om de uitkomst van het onderzoek naar de betaalbaarheid van het wonen te presenteren. Daar zal zo dadelijk Wilma de hoofdconclusies van weergeven. We weten allemaal dat betaalbaarheid, dat is een enorm thema geworden afgelopen anderhalf, twee jaar. Dat gaat niet alleen maar over energiearmoede. Dat gaat ook over dat woningen steeds duurder worden. Niet alleen maar koopwoningen, maar ook huurwoningen. Energielasten stijgen enorm. Wij wilden kijken naar: wat betekent dat nou eigenlijk voor inwoners van Dordrecht? Hoe ziet de betaalbaarheid daarvan eruit? Een van de zaken die we daarbij onder de loep nemen is een woonquote. Je betaalt niet alleen maar je woning maar ook belastingen die daarbij horen: energie en dergelijke. Aan de voorkant wil ik nog even een ding zeggen: we zouden een heel uitgebreid onderzoek doen en halverwege hebben we besloten om het toch wat in te dikken. Ik begrijp van de voorzitter dat we ook iets minder tijd krijgen dan dat we eigenlijk hadden gepland, Ik denk dat we dat gaan halen omdat wij dat onderzoek iets wat hebben ingekort. Ik denk dat dat erbij past.

Mevrouw Bakker: Even kijken hoor. Moet ik wel op het knopje duwen, anders dan ... De betaalbaarheid van het wonen. Even kijken hoor. Ik ga jullie in deze presentatie even kort meenemen in het onderwerp. Even kort een inleiding op betaalbaarheid van het wonen en de rol van de gemeente daarbij. Dat we een beetje gevoel daarbij hebben. Vervolgens vertel ik even iets over het onderzoek wat we hebben uitgevoerd en de methode, een stukje onderzoeksverantwoording, om daarna kort in te gaan op de bevindingen en de conclusies die daaraan vast hangen en de aanbevelingen voor zowel raad als college. Na dat verhaal is het tijd voor een reactie van jullie, vragen. Daar zullen we ruim de tijd voor hebben, vermoed ik. Betaalbaarheid: betaalbaarheid van het wonen is een vrij breed concept waar een heleboel partijen ook invloed op hebben. Het is een heel systeem waar de gemeente slechts een speler is. Woonlasten bestaan niet alleen uit je kooplasten en je huurlasten, een van beide. Er wordt ook huurtoeslag gegeven. Je hebt ook nog weer aftrek, dus dat is een optelsom en een aftreksom. Je hebt ook nog je energielasten, gas, water, licht, maar ook nog een heel palet aan onderhoudskosten en gemeentelijke belastingen die aan het wonen gekoppeld zijn. Dat is een heel plaatje. Wat Femke net al zei: de woonquote is dat deel van je inkomen, van je besteedbaar inkomen, wat je overhoudt als je de netto woonlasten ervan aftrekt. Wat hou je aan het eind van de maand of aan het begin van de maand, moet ik zeggen, over om je andere kosten te betalen? Wat ik al zeg: er zijn een heleboel partijen die invloed hebben op deze woonlasten en de Rijksoverheid heeft daar een flinke invloed op via de huurtoeslag, toeslagensysteem, maar ook de hele regelgeving die er is. Dat drukt wel flink op hoe hoog je woonlasten zijn. Ook al het inkomstenbeleid komt daar bij. Wat corporaties doen, wat die met de huren doen, beïnvloedt ook heel sterk de woonlasten. Zo zijn er dus vele partijen. Wat is nou de rol of de verantwoordelijkheid van de gemeente? Dat is wel belangrijk om in dit verband je te beseffen. Ik zeg altijd: er zijn drie onderwerpen waar de gemeente zich op betaalbaarheid mee kan bemoeien.



Dat is: hoe groot is die betaalbare voorraad? Wat gaan we bouwen? Of gaan we transformeren? Of gaan we ... Je kan ook nog in je huisvestingsordening bijvoorbeeld splitsen ook mogelijk maken. Dus, wat doe je in die bestaande voorraad is een ding hoe je kunt sturen op betaalbaarheid. Het andere is: hoe verdeel je dan vervolgens die betaalbare woningen over de mensen die het nodig hebben? Dat heeft ook de gemeente, via de huisvestingsordening. Wie krijgt er voorrang? Wie krijgt urgentie? Wie niet? Ook nog een beetje via de corporaties, middels prestatieafspraken. Aan de andere kant gaat de gemeente over armoedebeleid, maar ook minima. In dat soort ... Hoe groot is dat inkomen van iemand? Vindt iemand alle potjes die er zijn vanuit de gemeente, zodat je ook voldoende inkomen hebt om die woonlasten te kunnen betalen? Dat is ook een belangrijk onderdeel. Dan hebben jullie een beetje beeld bij waar het hem allemaal in zit. Dit onderzoek, wat ik zeg: betaalbaarheid van het wonen is breed. Wij hebben ons ... Omdat ook zoveel partijen invloed hebben op die betaalbaarheid, is het heel moeilijk om aan te geven: dit beleid heeft precies dit effect gehad op die betaalbaarheid. We hebben ons vooral op de kwaliteit van het opgestelde beleid gericht. In hoeverre is in de vorige coalitie periode 2018-2022 beleid gevoerd ten aanzien van de betaalbaarheid van het wonen? Was dat effectief beleid? Hoe zag dat beleid eruit? Niet specifiek die effecten in beeld gebracht. Dat is denk ik een belangrijke om mee te geven. Zoals Femke net ook aangaf: we hebben, in de afgelopen twee jaar is er een behoorlijke omslag gemaakt. Ook sinds het nieuwe coalitieakkoord. Wat wij begonnen ... In januari hebben we ons onderzoeksvoorstel ook aan jullie gepresenteerd en we begonnen aan onze documentenstudie. We gingen echt doorpluizen wat er in die coalitieperiode, de vorige coalitieperiode allemaal op papier is verschenen en kwamen al snel ook wel tot conclusies dat betaalbaarheid helemaal niet zo'n belangrijk thema is geweest in die vorige periode. Ga ik straks wat verder op in. Tegelijkertijd, ergens in februari, maart, werd de nieuwe Routekaart Wonen vastgesteld. Daarin zagen we juist dat betaalbaarheid heel stevig is aangezet. Dat er allemaal nieuwe instrumenten ... De instrumenten worden daar goed in beeld gebracht in die routekaarten. Toen dachten we: zijn wij nu iets aan het onderzoeken wat al ingehaald is door de tijd? Ze kunnen allemaal hele mooie aanbevelingen geven, maar op moment dat we zien dat dat al opgepakt wordt, dat is het moment waarop we besloten hebben van: laten we het onderzoek een beetje indikken. We gaan niet een hele uitgebreide interviewronde doen. We beperken ons tot die documentstudie en analyse van de beschikbare data op dat moment. We kijken ook alvast een beetje vooruit naar wat er in de Routekaart Wonen staat, zodat we kunnen kijken van: zitten we stiekem al heel erg op de goede weg? Dat is wel belangrijk. Dat heeft dit onderzoek behoorlijk gevormd, of van vorm doen veranderen.

De voorzitter: Vragen doen we op het einde.

Mevrouw Bakker: In dit onderzoek hebben we ons op de volgende vragen gericht. Je hoeft het niet allemaal te lezen, want het is een aardige tekst. Het komt erop neer dat we aan de ene kant naar bestaande cijfers hebben gekeken, om te kijken van: hoe is die betaalbaarheid, die woonquote, maar ook het betaalrisico onder huren? Hoe is dat door de afgelopen jaren, heeft dat zich ontwikkeld? We hebben gekeken naar het beleid van de afgelopen periode. Wat zien we daarin terug? Hoe is betaalbaarheid gedefinieerd? Welke ambities en doelen zijn er gesteld? Zijn er regionale afspraken gemaakt?

Hoe komt het terug in de prestatieafspraken? Echt met een grondige documentstudie hebben we dit aangevlogen. Neem ik jullie kort mee door de belangrijkste bevindingen. Er staan er meer in het rapport, maar ik vind, dit zijn wel de hoofdbevindingen. Als je kijkt naar de ontwikkeling van de woonquote tussen 2017 en 2020 dan zie je eigenlijk in het blauw, de blauwe lijn is Dordrecht, de oranje lijn is Nederland, en dan zie je dat eigenlijk de landelijke lijn is al dat die woonquote tot 2020 gedaald is. In het algemeen wordt aangenomen dat als iemand meer dan 40 procent van zijn besteedbaar inkomen aan wonen kwijt is, dat je dan een betaalrisico loopt. Het wil niet meteen zeggen dat je een betaalbaarheidsprobleem hebt, maar je loopt wel het risico op problemen. Je houdt dan een beperkt deel van je loon over. Dit is natuurlijk eerder een risico bij mensen met een laag inkomen dan mensen met een heel hoog inkomen. 60 procent van een heel hoog inkomen of van een middeninkomen kan je waarschijnlijk nog prima mee leven. Heb je een laag inkomen dan is die 60 procent onvoldoende om al die andere kosten te kunnen dekken. Dat is altijd wel belangrijk om bij die woonquote te realiseren. Op moment van het schrijven van dit rapport was dit de beschikbare data. Wat natuurlijk hier toch wel speelt, is dat die hele energiecrisis pas hierna zich heeft plaatsgevonden, waardoor die percentages in de toekomst toch ook wel weer zullen stijgen. Ik heb vandaag nog even gekeken en inmiddels is het cijfer van 2021 hiervan ook bekend. Dan zie je dat Dordrecht naar de 32,4 procent schiet. Er wordt echt al wel weer een groei gemaakt, die eigenlijk hoger is dan die afgelopen vier voorgaande jaren. Dat is echt wel te verklaren door de energierekening en de gasrekening, die samen. Dit zegt dus ook niet zo heel veel over het gemeentelijk beleid, maar heel erg over een inkomensontwikkeling die in deze periode heeft plaatsgevonden waardoor mensen betaalbaarder wonen. Die groei zegt ook meer iets over de energiecrisis dan over gemeentelijk beleid. Dat is belangrijk om je te realiseren. Kijken we naar juist die groep met dat lagere inkomen, dus de huurders in een corporatiewoning, en welk percentage van deze huurders een betaalrisico lopen dan zijn die aantallen toch wel hoog, ook in Dordrecht. 13 procent: een op de acht huurders heeft dus eigenlijk een betaalrisico, loopt een risico op betaalbaarheidsproblemen. Landelijk gezien is dat een op tien. Rotterdam ligt iets hoger, de andere Drechtsteden liggen iets lager. Ook hiervan heb ik vandaag nog even de recente cijfers erbij gezocht, omdat er dus een jaar bijgekomen is inmiddels. Daar groeit Dordrecht naar 15,5 procent. Dus een op de zes huurders heeft een betaalrisico. Dat zijn wel, dat zijn ook wel cijfers die voor zich spreken. Kijken we naar het beleid in 2018 tot 2022 dan zien we dat, over de hele linie, als we hebben gekeken naar de groeiagenda, de woonvisie, het coalitieakkoord, omgevingsvisie, zien we eigenlijk dat de grote lijn in het verhaal is dat Dordrecht een relatief groot aandeel al aan betaalbare woningen had en heeft. Dat is de strekking van het verhaal. Dat er een accent gelegd wordt juist op het toevoegen van een hoger segment. Ook om andere mensen aan te trekken en meer menging te hebben in de wijken. Er wordt ingezet op doorstroming. Daarbij moesten wij ook wel vrij snel concluderen dat eigenlijk, in het voorgaande beleid, betaalbaarheid van het wonen niet een accent heeft gekregen of eigenlijk niet tot nauwelijks benoemd is. Er zijn dus ook niet zozeer doelen gesteld om de voorraad betaalbaarder te maken of de betaalbare voorraad te behouden of bij te bouwen. In die periode heeft betaalbaarheid van het wonen gewoon heel weinig aandacht gehad. Even kijken.

In de prestatieafspraken, is natuurlijk ook echt de afspraken tussen corporatie en gemeente, zien we dat er wel wordt ingezet op het behouden van die betaalbare voorraad. Niet zozeer op het toevoegen. Dat geeft ook de tijdsgeest weer. Dat in deze periode die aandacht gewoon echt heel beperkt is geweest. Dat maakt het voor ons natuurlijk ook lastig om iets te zeggen over de kwaliteit van het beleid, want er is weinig beleid op gevoerd. Kort even de conclusie, voordat ik vooruitblik op die Routekaart Wonen. De hoofdconclusie in ons onderzoek is: die betaalbaarheid die heeft zich gewoon langs de landelijke lijn ontwikkeld en is niet zozeer invloed van gemeentelijk beleid geweest, maar de inkomensontwikkeling. Meer richting het nu heeft die energiecrisis een flinke invloed op de betaalbaarheid van het wonen. Wat ik net al aangaf als we puur kijken naar het beleid, dan is in de voorgaande coalitieperiode de betaalbaarheid van het wonen geen doel op zich geweest, of een belangrijk beleidsdoel. Het accent lag op dat moment ergens anders. Dat zou een heleboel voor kunnen zijn, voor aanbevelingen, was het niet zo dat er in het coalitieakkoord 2022-2026 betaalbaarheid behoorlijk op de agenda is gezet. Er worden, een groot aantal woningen staan op de planning om toegevoegd te worden, waarvan 30 procent sociaal en ook nog een groot deel in de midden categorie. Daarna is dit ook uitgewerkt in die Routekaart Wonen, waar betaalbaarheid ook een heel belangrijk onderdeel van is. Betaalbaarheid van het wonen neemt daar een prominent onderdeel vanuit en er wordt ook een behoorlijke instrumentenkoffer gepresenteerd die zowel gaat over het toevoegen, door nieuwbouw, transformaties, maar ook gaat over het behouden van die betaalbare voorraad. Hoe gaan we die voorraad beter benutten? Een nieuwe huisvestingsverordening wordt aangekondigd in die Routekaart Wonen, waarin nog weer eens opnieuw gekeken wordt van: wie krijgt er voorrang, wie krijgt er urgentie, voor welke doelgroepen doen we dat? Er worden verschillende instrumenten benoemd die ingezet gaan worden. Dus dat biedt veel perspectief. Dat ziet er veelbelovend uit, ook. Dat brengt ons eigenlijk ook tot de volgende aanbevelingen. Die Routekaart Wonen ziet er veelbelovend uit. Er wordt ook in die monitor al aangetoond of beschreven hoe er gemonitord gaat worden. Dus dat is een belangrijke punt van: gaan we de doelstellingen die daar gesteld worden, worden die goed gemonitord, wordt die informatie goed gedeeld met de raad? Zodat ook de hele beleidscyclus goed doorlopen kan worden. Een andere aanbeveling is: zoek op dit onderwerp de samenwerking met de samenwerkingspartner, want alleen als gemeente is je invloed beperkt op betaalbaarheid van het wonen. Het is wel echt een gezamenlijke opgave. Ook eigenlijk intern: het is niet een sectorbeleid. Het is eigenlijk echt verzetbeleid. Dus je zult het echt goed alle beleidsterreinen met elkaar moeten verbinden op dit thema, zodat je met elkaar een mooi programma kan neerzetten om die betaalbaarheid te verbeteren en te waarborgen. Dat zijn mijn aanbevelingen, onze aanbevelingen voor het college. Kijken we naar de raad, dan wordt die controlerende rol de komende jaren gewoon heel belangrijk. Die Routekaart Wonen zet natuurlijk een heel mooi, eigenlijk mooi de doelstellingen neer, de instrumenten, ook nog goed dat gemonitord gaat worden. Aan de raad eigenlijk de taak om ervoor te zorgen dat ze op de juiste momenten de juiste informatie krijgen om ook echt te kunnen controleren en te monitoren of die doelen ook gehaald gaan worden of bijgestuurd moet worden. Daar zit wel een taak, om daar alert op te blijven en om te kijken van: komt die nieuwe huisvestingsverordening er? Hoe zit het met die doelgroepenverordening?

Die instrumenten die in die Routekaart Wonen genoemd worden, daar toch de controle op te houden en de vinger aan de pols houden. Dat is het, de term die ik zocht. Dat is hem.

De voorzitter: Bent u op het einde gekomen? Volgens mij wel.

Mevrouw Bakker: Ik ben op het einde gekomen.

De voorzitter: Ik zou ... De heer Gündogdu was als eerste en vervolgens zie ik hier nog een aantal vingers, dus ik zal aan de linkerzijde beginnen en dan aan rechterkant. Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Ik heb een aantal vragen, maar ik zal even een stukje inleiding moeten gebruiken. Wonen ... Bedankt voor dit onderzoek, want het is ook wederom een eyeopener voor deze gemeenteraad. Waar ik vooral benieuwd naar ben: dit thema speelt vanaf pak 'm beet 2016. Toen zijn de eerste rapporten rondom wonen verschenen onder andere van RIGO. Wat ik me afvraag is dat het beleid van het vorige college, daar doet u best ferme uitspraak over en dat mag. Dat is uw rol ook vanuit de Rekenkamer. Ik ben toch wel even zoekende. Was het uws inziens een politiek bewuste keuze om de betaalbaarheid van wonen achter te houden of daar wat minder aandacht voor te vestigen, of was het meer de marktomstandigheden en de vraag, of de actualiteit van dat moment, dat er is gekozen voor een bepaalde route?

Mevrouw Sybrandi: Ik denk eerlijk gezegd dat wij die vraag niet kunnen en ook niet moeten willen beantwoorden, maar ik weet niet hoe de voorzitter daarover denkt?

De voorzitter: Ja, hij is wel een beetje politiek. Daar ben ik het wel mee eens. Ik snap ... Uw inleiding was heel gemakkelijk, dus op zich: waarvoor dank. Daar kunnen we op een ander moment over van gedachten wisselen. Ik zag de heer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dank u voorzitter. Ik zit een beetje met die woonquote. Zoals ik hem begrijp, is de woonquote dus hoeveel geld je overhoudt na je vaste lasten van je woning. Dat zover. Als ik dan na ga denken dan, op het moment dat we hele dure woningen neer gaan zetten, komen daar mensen in die waarschijnlijk toch al meer dan genoeg geld hebben. Dus, dat de woonquote de positieve kant opgaat. Terwijl, op het moment dat wij heel veel sociale woningen neer gaan zetten waarvan we zeggen: die hebben we nodig, dat dan het risico is dat de woonquote heel negatief wordt voor ons. Vertaal ik dat goed?

De voorzitter: Mevrouw Bakker.

Mevrouw Bakker: De woonquote is het deel van je inkomen wat je eigenlijk overhoudt. Je kan zeggen: je houdt 60 procent over. Dat zou je eigenlijk willen. Dat iedereen minstens 60 procent overhoudt. Dan is je woonquote 40 procent. Eigenlijk het deel wat je kwijt bent. Zo zeg ik hem goed. Dat is eigenlijk, ook voor een laag inkomen, is dat toch wel een behoorlijke hap uit je inkomen.

Op het moment dat jij in een sociale huurwoning zit met een laag inkomen en je je maakt gebruik van de mogelijkheden die er zijn, dus de toeslagen, de potjes vanuit de gemeente, dan is het niet zo dat je standaard een te hoge woonquote hebt. In die zin: als iedereen in een passende woning zou wonen, hoeft die woonquote niet het probleem te zijn. Ik weet niet of dat helemaal uw vraag beantwoordt, maar het is ... Ik heb niet het gevoel, of volgens mij is het niet zo, op moment dat je sociale huurwoningen neerzet en je zet daar de juiste doelgroep in met het passende inkomen, dan is het niet zo dat hij woonquote automatisch omhoog schiet.

De voorzitter: U neemt even het moment om het toch te verduidelijken, uw vraag?

De heer Roggekamp: Dank u wel voorzitter. Mag ik het misschien anders stellen? Als je de woonquote gaat bekijken over het niveau van, of de prijsniveau, van de woningen, zie je dan dat de woonquote bij de sociale huurwoningen negatiever uitkomt dan bijvoorbeeld bij de dure woningen? Daarmee geeft, voor mij dan als dat waar is, de woonquote toch wel een beetje vertekend beeld. Het klopt: mensen moeten goed op het juiste niveau wonen, maar dat wil niet zeggen dat we van alle sociale huurwoningen af moeten omdat daar bijvoorbeeld de woonquote in het algemeen slechter zou zijn.

De voorzitter: Mevrouw Bakker.

Mevrouw Bakker: Nee, in het algemeen is het niet zo dat bij sociale huurwoningen die woonquote standaard hoger is. Dat is niet hoe we hem in de linie zien, omdat een dure woning vaak toch ook echt een hoog inkomen aan zit. Dat maakt ook een ander percentage. Wat, natuurlijk als je die cijfers ernaast zet van: hoeveel procent van de mensen heeft echt een betaalbaarheid risico? Dan zie je dat dat vaker voorkomt in die corporatiehuurwoning. Dat zegt eigenlijk meer iets over het inkomen dan over de huurprijs van die woning.

Mevrouw Sybrandi: We onderscheiden vaak bij het wonen de objecten, dus het vastgoed, de woning zelf, en de subjecten. Dat zijn de mensen die erin wonen. Waar zit het vraagstuk? Het lijkt alsof u aan het zoeken bent van: zit dat nou in het vastgoed, in het object? Wat Wilma aangeeft is: het zit in het subject, de mensen die daarin wonen. Wat er dan aan geld overblijft is dan vaak wat minder, maar dat ligt niet aan de woning.

De voorzitter: Ik zag bij u nog een vraag.

De heer Damen: Ik heb twee vragen. Voor het beleid is het van belang dat je niet alleen weet wat de woonquote is omdat, het deel wat betreft de energie en dat soort dingen, daar is onze beïnvloedingsmogelijkheid heel beperkt. Het is ook interessant om ook te weten wat de huurquote is. Daar hebben we via onze relatie met woningbouwcorporaties en via ons nieuwbouwbeleid, hebben we veel meer invloed. Dus ik zou graag zien dat er ook op dat punt informatie beschikbaar komt. Tweede vraag is van: wat we zien in de volkshuisvesting is dat de mensen die al langer wonen in hun woning vaak een relatief lage woonquote hebben, terwijl mensen die nog maar recent gehuisvest zijn een veel hogere woonquote hebben.

Dus het is ook heel interessant om te kijken naar: wat is nou de woonquote van die groep bewoners in de stad die sinds een jaar een woning hebben verworven? Ik denk dat je dan een heel ander beeld krijgt. Traditioneel is het zo dat huurders goed georganiseerd zijn en er prima voor kunnen zorgen dat huurverhogingen niet te hoog zijn. De woningzoekenden zijn superslecht georganiseerd, zijn geen groep, nauwelijks een organisatievorm en die krijgen dan via snelle prijsstijging op de koopmarkt en via de huurverhoging ineens, op basis van artikel 17 van de huurwet, krijgen ze een knal van huurverhoging voor hun kiezen. Daarom zou ik graag ook informatie willen over dat verschil tussen de huurquote van, de woonquote van mensen die nog maar een jaar gehuisvest zijn op een bepaald adres en de overige Dordtenaren.

De voorzitter: Ik hoor twee vraagtekens omtrent een informatieverzoek. Wellicht kunt u daarop ingaan of anders op een later moment?

Mevrouw Sybrandi: Wij hebben daar zelf niet op gedifferentieerd, tussen langer en korter zittende huurders. Het klopt, daar zit vaak een groot verschil. Waar de gemeente wel op kan sturen, is dat er binnenkort weer prestatieafspraken worden gemaakt, tripartite. Dat is niet alleen de corporatie in de gemeente, maar ook de huurdersverenigingen. Dit heeft te maken met huurbeleid. Op welke manier, ik wil er niet al te technisch in worden, maar trek je eigenlijk die huren een beetje recht? Mensen die er al lang wonen, die zijn destijds binnengekomen in die woning met een lage huur. Vervolgens mag die niet meer stijgen dan x procent. Ik zeg met opzet x, want het wordt iedere januari weer door de minister beslist. Dan stijgen de huren, van mensen die er al heel lang wonen, heel langzaam. Een woning levert dan misschien 400 euro per maand op, terwijl hij mag misschien 790 kosten, bij wijze van spreken. Dat kan. Iemand die er nieuw inkomt, die betaalt dan wel die prijs die gevraagd mag worden, maar iemand die er al heel lang in zit, die stijgt door regels die vanuit de overheid worden gesteld, heel erg langzaam. Daar zit dat verschil bij huurders, althans van sociale huurwoningen. Wat je kunt doen als gemeente en dan kunnen jullie ook meekijken vanuit de gemeenteraad, is daar in het huurbeleid, dat ook mede onderdeel is van de prestatieafspraken, om daar te kijken van: is het onderdeel van huurbeleid om de prijs van de woning meer recht te trekken met wat je voor de woning zou mogen vragen? Ik probeer het niet te technisch te maken, maar dat is waar je wel enigszins op kunt sturen. Verder is het nou eenmaal zo, zou ik bijna zeggen. Net als mensen die al heel lang een koopwoning hebben, mensen die net een koopwoning nu als starter kopen, zitten enorme verschillen tussen. Maar wij hebben het niet te gedefinieerd in het onderzoek.

De voorzitter: Er zijn, aan deze zijde is nog een aantal vragen. Dan start in het begin, mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Voorzitter dank u wel. Ik heb even een vraag: u begon dat er een tekort was eigenlijk aan woningen die te goedkoop, goedkope woningen, maar ook dat er een tekort is aan dure woningen. Nou gaat dit verhaal niet zoveel over de dure woningen, maar is daar nog steeds een tekort aan? Is dat verschil wat er toen was, is dat nu nog steeds zo?

De heer Van der Meer: Kan er iets meer in de microfoon gesproken ...

De voorzitter: Ik zal de vraag herhalen. Of hetzelfde verschil, het tekort aan betaalbare koopwoningen, ook nog steeds hetzelfde is in het verschil aan tekort in duurdere woningen. Ook vanuit toen naar nu.

Mevrouw Bakker: Ik moet heel eerlijk zeggen dat ik niet helemaal de cijfers paraat heb van hoe de woning behoefte zich nu ontwikkelt. Wat ik over het algemeen zie, is dat over de hele linie er tekorten zijn. Dat het zowel de betaalbare, de midden als het hoge segment is, waar nu tekorten zijn. Waarbij wel stevig ingezet wordt nu op die betaalbare voorraad om die groter te maken, ook door die 30 procent. Er zijn nu vanuit het Rijk behoorlijke verplichtingen ook in die percentageverdeling voor de nieuwbouw. Ik weet niet of dat de vraag helemaal beantwoordt?

De voorzitter: En anders: u heeft als RIGO daar ontzettend veel onderzoek naar gedaan, dus er is ook echt wel wat naslagweg beschikbaar. U wilde nog een ...

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ja, vervolgvraag. Denkt u dat de midden en de hogere, dat dat nu klopt, of denkt u dat er nu te veel lagere huren zijn? Dat het te groot wordt?

Mevrouw Bakker: Nee, ik ga er niet vanuit dat er een teveel aan betaalbare woningen zijn. Die vraag naar betaalbare woningen is momenteel over de hele linie in het land heel groot. Je kan als gemeente wel keuzes maken waar je op inzet. Zet je in op doorstroming? Denk je op die manier de goedkope voorraad vrij te kunnen spelen? Zet je in op die bestaande voorraad, door die te splitsen voor een deel? Er zijn verschillende manieren. Je hoeft niet per se alles nieuw te bouwen, als het om betaalbaar gaat. Om die portie betaalbare woningen groter te maken, is er zeker nog wel wat nodig.

De voorzitter: Mijnheer Groenewege.

De heer Groenewege: Bedankt. Rekenkamer zegt dat de ambities van het huidige college in ieder geval meer gericht zijn op betaalbaarheid van woningen. De ambitie is in ieder geval om tot 2026 4000 woningen te bouwen, waarvan 30 procent sociale huur. Daarna lopen die afspraken af. Ik hoor u daar niet over reflecteren. Daarna kunnen we natuurlijk weer meerdere kanten. We kunnen terug naar het beleid van 2018-2022, geen aandacht voor betaalbaarheid van woningen, of we kunnen het beleid wat nu er is vasthouden, 30 procent sociale huur. Wat zou u adviseren?

De voorzitter: Of constateert u hetzelfde? Het is natuurlijk ook wat er na die periode ... Dat is een technische vraag.

Mevrouw Sybrandi: Sowieso is er niet alleen het collegeakkoord, er is ook een woondeal afgesproken voor Zuid-Holland-Zuid. Daar zitten die aantallen in. Volgens mij gaat het niet over tot 2026, maar gaat het over tot 2030. Dat staat volgens mijn in de woondeal.

Mevrouw Bakker: Het coalitieakkoord... De Routekaart Wonen gaat tot 2026.

De voorzitter: Kunt u in de microfoon praten?

Mevrouw Bakker: In de Routekaart Wonen wordt het aantal genoemd voor 2026. In de woondeal zijn andere afspraken gemaakt. Dus, die bestaan op dit moment naast elkaar.

Mevrouw Sybrandi: Daar zijn zonder meer afspraken die langer doorlopen. Vervolgens vroeg u mij: wat zou er dan nodig zijn? Wij hebben niet zozeer aantallen zitten tellen, maar ga er maar vanuit dat dat wel bij de woondeal is gebeurd. Ik weet niet of die hier al een keer voorbij is gekomen, maar die woondeal is rond maart ook in deze regio getekend. Volgens mij is die overigens niet getekend door de woningcorporaties door woningcorporaties in Zuid-Holland-Zuid. Die hebben, als ik me goed herinner, gezegd dat de aantallen die daarin stonden, dat dat wel heel erg ambitieus was. Die hebben ervoor gekozen om meer te gaan zitten op: wat is realistisch? Niet zozeer: wat is super ambitieus? Dat is sowieso nog wel iets om even naar te kijken.

De voorzitter: Ik constateer dat we nog vijf minuten hebben. Wie wil nog een vraag stellen? Ik zie de heer Van der Meer, en dan wordt dat de laatste vraag.

De heer Van der Meer: Dank u wel voorzitter. We hebben het over betaalbaar wonen en de politieke vraag is uiteindelijk: wat vinden wij betaalbaar? Zeker als het over koopwoningen gaat, wordt er vaak geschermd met een object gekoppeld criterium, namelijk 355.000. In Dordrecht houden we daar nog even aan vast, landelijk is dat inmiddels 390.000, als ik het goed heb. U introduceert een criterium wat meer subject gebonden is door naar die woonquote te kijken. Dat vind ik interessant. Een woonquote van 40 procent betekent natuurlijk ook niet voor iedereen hetzelfde. Ik kan me voorstellen dat een alleenstaande die 40 procent wel kan ophoesten zonder in de problemen te komen en een gezin met een aantal opgroeiende kinderen niet. Zouden we dat in uw visie niet ook mee moeten wegen en dus nog veel meer een subject gebonden definitie moeten ontwikkelen van wat betaalbaar is?

Mevrouw Bakker: Er zijn verschillende eigenlijk verschillende methoden om betaalbaarheid in beeld te brengen. De woonquote is er een van. Er wordt ook veel gewerkt met meer een budgetbenadering vanuit het Nibud, waarin een andere berekening gemaakt wordt. Waarin echt gekeken wordt: wat houdt iemand over en past dat bij het huishouden? Ook dat is een benadering die die misschien meer past bij hetgeen u aangeeft. Daar wordt meer rekening gehouden met huishoudenstypen en de situatie waarin je je bevindt.



### **3. Onderzoek Rekenkamercommissie naar beleid omtrent betaalbaarheid woningen (deel III) 'Een betaalbaar huis voor iedereen' - Raadsvoorstel.**

Voorzitter: De heer Den Heijer  
Commissiegriffier: De heer Den Boer  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van den Berg (CDA)  
Dhr. Bootsman (GroenLinks)  
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)  
Dhr. Damen (PvdA)  
Dhr. De Feijter (CU/SGP)  
Dhr. Groenewege (PvdD)  
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)  
Dhr. Hartmeijer (SP)  
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)  
Dhr. Van Leeuwen (Fractie Van Leeuwen)  
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)  
Dhr. Van Pelt (FvD)  
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)  
Dhr. Stam (Fractie van Waardhuizen)  
Dhr. Struijk (CU/SGP)  
Dhr. In 't Veld (VSP)  
Dhr. De Vries (VSP)  
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Insprekers: Mevr. Sybrandi, Mevr. Bakker

De voorzitter: Dan komen we tot de afronding van deze commissievergadering. Ik zit even naar het voorgesteld besluit te kijken, wat de Rekenkamer ook naar ons als raad toe heeft gestuurd. Als u besluit in te stemmen met dit besluit, en dat kan op velerlei manieren, dat zou ook via een hamerstuk kunnen, dan besluit u in ieder geval met elkaar een gesprek aan te gaan, ook op basis van dit rapport. Indien gewenst ook een gesprek te voeren met het college over de conclusies. Mijn voorstel als uw voorzitter zou zijn, dat is ene beetje een puriteinse benadering, ik zou zeggen: dan zou je er een hamerstuk van kunnen maken waarmee je het besluit neemt om dat gesprek te voeren hier in de commissie. Is dat een lijn, een conclusie, waar de commissie mee in kan stemmen? Ik hoor al heel hard nee, dus dan geef ik u het woord mijnheer Damen.

De heer Damen: Ik mis toch informatie die van belang is voor het beleid. Informatie over het verschil van de situatie van langwonenden en kortwonenden en, wat ook door GroenLinks net is aangegeven, het verschil in situatie van verschillende soorten huishoudens. Ik denk dat dat van groot belang is om heel gericht beleid te voeren.

Om mensen die een te hoge woonquote hebben, mede afhankelijk van hun situatie, om daar iets voor te kunnen betekenen. Die informatie heb ik nodig, anders blijft het een vrij algemene constatering die hier ligt daar, waar ik niet zoveel aan heb.

De voorzitter: Dan is vervolgens de vraag van wie u die informatie verwacht? Is dat de Rekenkamer, die hier een toelichting heeft gegeven of wil u deze informatie vanuit het college hebben?

De heer Damen: Dat maakt mij niet zo veel uit. Ik wil die informatie hebben, maar ik kan me heel goed voorstellen dat de Rekenkamer een aanvullend onderzoek doet.

De voorzitter: Die mogelijkheid heeft u altijd, om dat aan te kunnen geven aan de Rekenkamer. Dus dat staat u vrij om dat ook daar kenbaar te maken. Ik denk dat het ook goed is, even voor de volgorde omdat u net daar een antwoord heeft gekregen, dat u het misschien even op schrift stelt en dat naar de griffie toestuurt, zodat de Rekenkamer ook goed kan kijken hoe ze met uw vragen omgaan. Ik kan me zo voorstellen dat we daar nu niet een, twee, drie meteen een antwoord of een idee op hebben. Is dat een idee om dat te doen? Dan zie ik nog enkele andere vingers. De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank voorzitter. Ik vind uw voorstel eigenlijk wel aantrekkelijk. Als tweede: we hebben natuurlijk de Routekaart Wonen. Volgens mij komen daar heel veel antwoorden al in voor die de heer Damen naast mij ... Heel veel vragen worden beantwoord daarin. Misschien is het een idee om die daarbij te nemen in plaats van weer nieuwe onderzoeken te doen.

De voorzitter: De heer Stam.

De heer Stam: Ik vind het eigenlijk ook wel een goed voorstel. Zeker om ook de twee periodes naast elkaar te leggen. Voel me toch ook wel een klein beetje aangesproken. In die zin was natuurlijk, als ik een beetje mag reflecteren op de vraag die mijnheer Gündogdu heeft gesteld, de politieke insteek was natuurlijk 2018-2022 heel anders. Er was meer een focus op van planvoorraad ontwikkelen, omdat er heel veel gesloopt was. Die kan ik nog wel vertalen. Je zou die periodes wel naast elkaar moeten leggen. Routekaart is hartstikke goed, 4000 woningen hartstikke mooi. Het gaat er mij meer om dat we dan ook heel helder kijken: waar sta je nu? Waar gaan we dan met die betaalbaarheid naartoe? We betekenen dat voor die 4000 woningen? Die 4000 woningen, die kan je nu alleen maar bouwen omdat die planvoorraad in de vorige periode is weggezet. Ik zou dan eigenlijk het niet zo zwart willen zien, zwart-wit willen zien van qua onderzoek. Die vind ik dan iets te zwart-wit, maar meer in het verlengde van elkaar willen brengen van: wat is er in 2018-2022 gebeurt wat doorwerking heeft naar 2022-2026 en hoe ga je dan van 2026 en volgende verder? Lijkt me wel een mooie discussie om die met elkaar te voeren.

De voorzitter: Zeker, en dat moment gaat u ook dan binnenkort krijgen. Ik denk, vanuit uw ervaring, dat het ook een wezenlijk aandeel, dat u daar een wezenlijk aandeel in kunt leveren. De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, ik kan instemmen met uw voorstel om dus als vervolgstap met het college nog van gedachten te wisselen. Ik heb wel de behoefte om nog een aantal technische vragen te stellen, voordat dat gesprek met het college volgt op basis van uw rapport. Is die mogelijkheid er?

De voorzitter: Naar mijn inschatting is die mogelijkheid er zeker. Ik weet alleen niet of dezelfde extreem strenge termijnen eraan vast hangen. Ik denk dat de Rekenkamer daar u van op de hoogte kan houden. Dan is aldus besloten, dan gaat het als een hamerstuk naar de gemeenteraad. Dan dank ik iedereen voor zijn of haar aanwezigheid en succes verder deze avond. Dank voor uw bijdragen en onderzoek.

#### **4. Agenderingverzoek college: Stand van zaken interieurontwerp Dordthuis (consultatie)**

Voorzitter: De heer Den Heijer  
Commissiegriffier: De heer Den Boer  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van den Berg (CDA)  
Dhr. Bootsman (GroenLinks)  
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)  
Dhr. Damen (PvdA)  
Dhr. De Feijter (CU/SGP)  
Dhr. Groenewege (PvdD)  
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)  
Dhr. Hartmeijer (SP)  
Dhr. Kuhlmann (VVD)  
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)  
Dhr. Van Leeuwen (Fractie Van Leeuwen)  
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)  
Mevr. Nieuwland-Van den Bosse (CU/SGP)  
Dhr. Van Pelt (FvD)  
Dhr. Roggekamp (Gewoon Dordt)  
Dhr. Struijk (CU/SGP)  
Dhr. In 't Veld (VSP)  
Dhr. De Vries (VSP)  
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Inspreker: Mevr. Jansen  
Portefeuillehouder: Dhr. Merx

De voorzitter: Ik heb hem echt tien keer ingedrukt, dus we hebben de rest van de avond er last van. Welkom allemaal. We gaan het hebben over het Dordthuis. Welkom, ook namen collegewethouder Merx. Voor het verslag vraag ik om heel snel een voorstelrondje te doen. Ik begin aan mijn linkerzijde.

De heer Den Boer: Mark den Boer, commissiegriffier.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Roggekamp: Erik-Jan Roggekamp, Gewoon Dordt.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op ons Eiland.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

Mevrouw Jansen: Nicoline Jansen, projectmanager inrichting en gebruik Huis van Stad & Regio voorheen, nu Dordthuis.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter Voor Dordt.

De heer Van der Meer: Frans-Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Bootsman: Nick Bootsman, GroenLinks.

Mevrouw Nieuwland-Van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

De heer Van den Berg: Elco van den Berg, CDA Dordrecht.

De heer Struijk: Leen Struijk. ChristenUnie/SGP.

De heer Van Leeuwen: Van Leeuwen, Fractie Van Leeuwen.

De heer Groenewege: Pieter Groenewege, Partij van de Dieren.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Merx: Marc Merx, wethouder.

De voorzitter: Ik ben Rolin den Heijer, ik ben uw voorzitter vanavond. We hebben een rat race, we moeten ... Om negen uur is de bedoeling dat we weer stoppen. Ik zou eigenlijk snel het woord aan u geven voor de korte presentatie, waarna de commissieleden daarop kunnen reageren, input mee kunnen geven en vragen kunnen stellen.

Mevrouw Jansen: Dank u wel voorzitter en dank u allemaal voor de kans om even weer contact te hebben over het Dordthuis en de inrichting. Het is niet de eerste keer dat we met elkaar contact hebben daarover, want ik ben op 4 april al eens even langs geweest om even wat te laten zien van wat toen het voorlopig ontwerp was. Een aantal van u was daarbij ook aanwezig. Ik zie in ieder geval een aantal mensen ook ja knikken. Ik dacht: ik wil u even meenemen in waar wij nu staan. Wij zijn nu geland bij het, wat genoemd wordt: het definitief ontwerp. Dat klinkt heel definitief, maar er zijn van allerlei stadia die nog daar nog achter komen om ervoor te zorgen dat er uiteindelijk een inrichting ontstaat. Ik wil u daarna eventjes kijken, laten zien van wat nou de uitgangspunten zijn die daaraan ten grondslag liggen. Vervolgens wil ik ook even stilstaan bij: wat is nou het proces geweest? Hoe is dat tot stand gekomen? Wat zijn nou de stappen die we al gedaan hebben? Dan wil ik eigenlijk met u even de eigen werkruimte in, want ik zoek u vandaag in de commissie op vooral als gebruiker van het Dordthuis in de toekomst. Speciaal voor u is er natuurlijk, zijn er de zalen waar u nu ook in zit. Daar komt natuurlijk een nieuwe versie van daar. Het is prettig om daar even met u over van gedachten te wisselen en ook even te laten zien wat wij er tot nu toe in hebben gedaan. Tot slot wil ik dan even met u delen de vervolgstappen die we gaan zetten onderweg naar het Dordthuis. Dus, welke dingen gebeuren er achtereenvolgens en op welke momenten zal ik u waarschijnlijk weer opzoeken om volgende stappen met u te gaan zetten? Eerst even een kleine impressie. Dat is verschrikkelijk moeilijk om dat te doen op een hele compacte en handige manier, want inmiddels is er zo'n 400 pagina's aan tekenmateriaal van allerlei impressies, plaatjes, tekeningen. Het is een grote verzameling van materiaal, maar dit geeft wel een aardig beeld, deze sheet, van de dienstverleningsvloer. Zoals u weet zijn er vier partners die het Dordthuis gaan bevolken. Dat is de gemeente, maar dat is ook de bibliotheek AanZet, ook de sociale dienst Drechtsteden en ook Dordrecht Marketing & Partners met ook de VVV-winkel. Die partners, die hebben een ambitie. Die zeggen van: wij gaan proberen daar de som van vier te zijn, en nog een beetje extra. Daar is die publieke omgeving ook op gericht. Die publieke omgeving is erop gericht om zo uitnodigend mogelijk te zijn, om zo laagdrempelig mogelijk te zijn. Om te zorgen dat mensen zich daar welkom voelen en gezien voelen. Daar zitten allerlei elementen in. Wat u nu hier ziet is, bijvoorbeeld rechtsboven, is een van de ingangen waar vlakbij een wat transparantere vorm dan nu van de VVV-winkel te vinden is. Als je als bezoeker vanuit de trein komt dan loop je daar meteen op in. Als je doorloopt wat meer naar het midden, dan komt u in het plaatje terecht eigenlijk hier linksonder. Daar ziet u bijvoorbeeld een groepje mensen zitten. Daar zit een verzameling van desks waar de vier partners een eerste stop hebben. Als mensen, een bezoeker komt en zegt van: ik ben op zoek naar iets, dan kan je daar ook terecht. Dan kan je daar informatie krijgen van de vier partners. Je kunt ook even een kopje koffie drinken om even mensen te ontmoeten. Dat ziet u daar in het midden. Daar zijn verschillende plekken voor. Je kunt ook, als je zegt van: ik weet wat ik kom doen, ik heb een zakelijke boodschap en ik moet snel iets regelen, dan komt u heel snel bij linksboven bij het zelf self service-gebied. Waar je met een pc zelf je zaken kunt regelen. Natuurlijk is de bibliotheek ook een belangrijke aanwezigheid in de publieke ruimte straks van het Dordthuis. Als je binnenkomt vanaf het plateau park, dat is het binnenpark wat in het gebouw zit in de binnenkant, dan kom je bijvoorbeeld op de jeugdbibliotheek terecht.

Daar heb je weer een heel ander gebied met allerlei leuke voorzieningen voor kinderen, voor jongeren en dat gaat een hele levendige aanblik geven, ook van de straatkant. Ga je dan naar boven, want zoals u wellicht weet de verdiepingen nul tot en met twee zijn openbare gebied gebieden, daar zitten zowel dienstverleners van de vier partners als daar kan je ook naartoe als je bezoeker bent van de bibliotheek. Of je gaat erheen als je denkt van: ik wil even een studieplek zoeken. Dat kan. Daarboven, vanaf de derde verdieping tot de zevende, dat is besloten gebied. Dat zijn de werkgebieden waar de medewerkers van de partners hun werkzaamheden doen als ze niet op de publieke vloer met inwoners in interactie zijn. Daar is een kantooromgeving.

De voorzitter: Heel kort, in het kader van time management. Ik vind het ook heel vervelend dat ik het moet doen, want u verkoopt het echt ontzettend goed. Ik kijk er enorm naar uit, maar het gaat met name vandaag over de oogst van gesprekken met raadsleden op 4 april. Als u de flexibiliteit wellicht kunt opbrengen om daar even de stap naartoe te zetten, dan hebben de raadsleden of commissieleden ook nog de gelegenheid om vragen en opmerkingen te kunnen maken.

Mevrouw Jansen: Ik ga daar meteen naartoe. Ik weet dat u de sheets heeft dus ik ga gewoon een aantal sheets overslaan en even toe naar de sheet met wat de oogst van het gesprek was met u. Wij hebben op een gegeven moment op vier april gesprek gehad. Toen heb ik bij u het volgende opgehaald. Daar is gezegd: neem ons mee. Zorg dat wij op, periodiek op de hoogte blijven van datgene wat er gaat gebeuren. Dat is iets wat we ons erg ter harte nemen, willen we doen. Er is gezegd: let op de voorzieningen van vergaderzalen. Let op de microfoons. Let op de ergonomie van stoelen. Let op dat je, als je aan tafel zit, elkaar goed kunt zien. Dat je prettig kunt werken en dat een voorzitter iedereen ook kan zien. De voorzitter heeft mij goed gespot nu en dat moet straks ook in het nieuwe pand ook gemakkelijk kunnen. Het is ook fijn als je als voorzitter de deur kunt zien. Dat zijn fijne dingen. Dit zijn de dingen die ik heb opgehaald. Dat heeft geleid tot opvang daarvan in de inrichting. U ziet hier even snel de tweede verdieping. De tweede verdieping, dat zijn de plekken waarop de commissiezalen zijn. Ik ga even, ook omwille van de tijd, naar deze sheet. Hier ziet u precies grijs gearceerd waar de commissiezalen zijn. U ziet heel snel dat, daar zit een kleurenpalet bij en een vrij fijn, rustig kleurenpalet. U ziet, het zijn ronde tafels waaraan vijftwintig mensen kunnen zitten, dan wel twintig. Een kleinere zaal, is er een tweede zit, een tweede rij gemaakt van vijf achter. In de nabijheid van die commissiezalen is een soort van break out: een beetje een soort van opstelling als u hier heeft. Daar is ook een soort van klein barmeubel dat verreden kan worden. Daar is mogelijkheid om informeel elkaar te treffen. Heb je een gesprekspunt waarvan je zegt: ik wil toch even wat verder weg zitten van het rumoer, dan kan dat ook verderop op de verdieping. Dat is dan prettig om wat meer de rust te zoeken. Kijk ik naar een vergaderzaal hier, daar ziet u eigenlijk verbeeld dat de positie van de voorzitter zo gemaakt is of zo bedacht is dat die natuurlijk alle leden van een commissie gewoon goed kan zien, maar ook dat hij zicht heeft op de deur. Dat er zicht is op schermen en ook op het publiek. Dat is een wat prettige opstelling. Hier heb ik een vraag over aan u, dus daar hoor ik graag straks uw mening over. De voorzieningen om op schermen te kijken, kun je op verschillende manieren oplossen.

Je kunt dat oplossen zoals in vergaderzaal een, dat je het in je tafel hebt zitten of je kunt het oplossen dat je het aan de plafond hangt, op een prettige hoogte, zodat je er daarnaar kunt kijken. Ik ben straks heel nieuwsgierig om te horen van u wat de voorkeur heeft, of u daar een beeld van heeft wat u eigenlijk liever heeft om te doen. Tot slot, wat ook een verzoek was van u was van: we vinden het wel fijn als onze jassen een beetje een beeld zijn, onze spullen heen. Daarom hebben we gezegd: we moeten zorgen dat er kapstokken in de zaal zijn, onder handbereik. Een beetje uit zicht, beetje netjes. Wel even dat het prettig is. Dat je je spullen gewoon echt goed kwijt kan. Wat zijn nu de vervolgstappen? Even snel. We gaan nu toewerken naar een technisch ontwerp. Dan worden de dingen wat verder uitgewerkt. Ik hoop daar ook wat ik vandaag van uw ophaal nog in te kunnen verwerken. Vervolgens zullen we Europees gaan aanbesteden. Dat duurt altijd een tijdje. Dat zal dan starten ongeveer in de eerste kwartaal van 2024. Uiteindelijk zullen we dan een voorlopig gunning doen onder voorbehoud van een raadsvoorstel. Dan zal ik ongeveer na die tijd, in Q3 van 2024, bij u opnieuw langskomen om een uitvoeringskrediet aan te vragen voor de uitvoering van het geheel. Uiteindelijk zal dan de realisatie van de inrichting plaatsvinden vanaf de oplevering van het gebouw. Dat is een beetje het pad waarnaar we op weg zijn. Voorzitter, daar ben ik even aan het end van mijn verhaal en geef ik het weer terug.

De voorzitter: Hartstikke bedankt dat u dat op zo'n tempo heeft weten te doen. Dan lijkt me het voor de volgorde denk ik het beste om eerst misschien even algemene opmerkingen of vragen, dat we daar ruimte voor nemen om die nu te stellen. Dat we vervolgens het ei leggen over het scherm, want daar heeft u ons echt actief over bevraagd hoe wij daar daarin staan. Dan zag ik dat de heer Kuhlmann het woord wenste.

De heer Kuhlmann: Dank u voorzitter. Heel praktisch. In eerste plaats complimenten voor al het werk wat er is gedaan. Dan zie je heel veel goede dingen. Zo'n ronde tafel dat lijkt me ook prettig. Dat je elkaar kunt zien. Waar ik wel even zorgen over maak, zijn het aantal plekken aan de tafel. Ik heb de indruk dat dat er minder zijn dan in de zalen die we nu hebben. Als ik nu, het kleinste zaaltje wat we hebben in de huidige opstelling, dat is deze zaal. We hebben hier nu vijftientig plekken aan tafel. Het zou praktisch, als we deze vergadering in het nieuwe stadskantoor zouden hebben, dan zouden er vier mensen van deze tafel nu op de tweede rang moeten zitten. Hetzelfde geldt voor de voor de grootste zaal. Die wordt volgens mij ook, ik kijk ook even naar de griffier die hier natuurlijk vast ook heel nauw bij betrokken is, natuurlijk ook wel gebruikt voor hamergemeenteraden. Het is natuurlijk handig als iedereen dan ook in elk geval, of dat nou eerste of tweede rang is, maar ook erbij kan zitten. Dus het aantal plekken: ik vraag me af of er niet te weinig zijn.

De voorzitter: Voordat u een antwoord geeft, zijn er ook nog andere mensen die een vraag of opmerking wilden plaatsen. De heer Bootsman.

De heer Bootsman: Jazeker, dank u wel. Ik wilde nog eventjes een vraag stellen over de toegankelijkheid van de commissiezalen, want het is wel belangrijk dat die beter is dan hoe die nu is. In deze zaal is het bijvoorbeeld vrijwel niet mogelijk om in mijn rolstoel aan tafel te zitten, vanwege de draaicirkels en de paal die je daar hebt. Dat is vervelend.

Stel je voor dat we in de toekomst nog meer raads- en commissieleden krijgen die hulpmiddelen gebruiken, is dat wel belangrijk.

De voorzitter: Ik vind het een mooi punt wat u aandraagt, mijnheer Bootsman. Ik zag ook aan de linkerzijde, zag ik ... De heer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel. Complimenten voor de presentatie en wat u allemaal tot nu toe heeft bewerkstelligd. In aanvulling op wat mijnheer Kuhlmann aangeeft want ik weet dat, bijvoorbeeld zaal een die wordt gebruikt multifunctioneel ook voor bepaalde bijeenkomsten met ondernemers et cetera, is het de bedoeling ook dat deze zalen voor dat soort ontwikkelingen of voor bijeenkomsten worden gebruikt? Mijn tweede vraag is en dat gaat over het scherm: ik weet dat van het stadhuis van Zwijndrecht, daar hebben de raadsleden een scherm maar daar hangt ook een scherm bovenin aan het plafond, zodat ook de bezoekers van de raadsvergadering of de commissievergadering de presentaties kunnen bijwonen. Dat zou mijn voorkeur hebben.

De voorzitter: Zijn er nog andere mensen met een opmerking of ... Mevrouw Lammens en dan de heer Jan van Dam Timmers. Eerst mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel voorzitter. Even voor de vraag voor het scherm: als ik nu hier zo kijk op de tafel ...

De voorzitter: Het gaat toch een beetje weer uit elkaar lopen. Ik had twee blokjes: eerst het blokje eigen opmerkingen en vragen en zo leggen we het ei over het scherm. Mijnheer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank voorzitter. Ik had een korte vraag over de garderobes. Er wordt voorgesteld om in elke zaal een kapstok neer te zetten. Ik zie toch wel dat ... We wisselen veel van zalen per avond. Is dat echt alles wat mogelijk is? Het lijkt mij persoonlijk, en onze fractie eigenlijk ook hadden we het gisteren over, veel handiger als er een gewoon een centraal plekje is. Heb je een plek waar dat is en dan wordt er weinig gesleept op de avond.

De voorzitter: Volgens mij hebben we dan iedereen die behoefte had dan nu gehad. Dan geef ik ... Jij was al geweest. Algemeen, in twee zinnen.

De heer Gündogdu: In twee zinnen. In het kader van duurzaamheid kunnen we ook meubels hergebruiken?

De voorzitter: Dat vind ik heel knap. Complimenten. Dan geef ik u het woord.

Mevrouw Jansen: Dank u wel voorzitter. Eerst even de vraag van de heer Kuhlmann, het aantal plekken. Daar zijn inderdaad vijfentwintig plekken voorzien aan de tafels. Bij de kleinste zaal twintig plekken met vijf daarachter. Ik heb daarin eigenlijk de informatie gebruikt die ik op dit moment heb gekregen, ook via de griffie. U zei al van: we hebben nauw contact gehad en de impressie was dat dat ook voldoende zou zijn voor een gemiddelde commissievergadering. Ik ben nog wel in gesprek.



We hebben het daar net ook nog even toevallig over gehad, over de grote commissievergaderingen. Er zijn soms commissievergadering waarbij er veel publiek is, meer belangstellenden. Daar moeten we nog wel even, gaan we nog even naar kijken wat daar de beste plek voor is. Wij hebben een grote, multifunctionele zaal die daarvoor gebruikt zou kunnen worden. Dan moeten we ook zorgen dat daar de middelen zijn om te zorgen dat we kunnen uitzenden en dergelijke. Andere mogelijkheden zijn om met schermen te werken, bijvoorbeeld in het werkcafé wat aan de overkant ligt van de commissiezalen. Daar zijn opties.

De voorzitter: Ik zie dat dat leidt tot een vervolgvraag.

De heer Kuhlmann: Toch vraag ik bijzondere aandacht voor gewoon het aantal plekken aan tafel. Ik snap inderdaad: als er meer belangstellenden zijn dan dat er plekken zijn op de publieke tribune, dan kun je het op een andere manier bekijken. De trend in onze raad is dat er meer fracties zijn. Op dit moment zijn het er zestien. Het andere is dat bij grote onderwerpen het niet ongebruikelijk is, je ziet het zelfs bij dit onderwerp, dat er soms meer dan een vertegenwoordiger is van een fractie. We hebben natuurlijk ook al te maken met een wethouder die aanschuift. We hebben een voorzitter en mensen die inspreken op een andere manier, dus dan kom je ook bij ... Die vijfentwintig vind ik wat aan de krappe kant voor grote onderwerpen. Twintig sowieso al klein.

De voorzitter: Uw punt is helder, mijnheer Kuhlmann.

Mevrouw Jansen: Ik zal dit aandachtspunt in ieder geval even meenemen en ook bespreken met griffie en kijken hoe wij daar ook mee om moeten gaan en wat de mogelijkheden ook zijn om te kijken of we nog ergens iets van uitbreiding kunnen halen. We hebben daar wel een regelgrens en dat is de aard van het gebouw. We hebben ook te maken met pylonen, dus we moeten wel zorgen dat het ook goede plekken blijven. Dat je er ook fijn kunt zitten. Dat zal een beetje de afweging worden, hoe we dat goed gaan vinden. Aandachtspunt is genoteerd. Dank u wel.

De voorzitter: Ik stel voor dat u verder gaat met de beantwoording van vragen.

Mevrouw Jansen: Ik ga verder met andere vragen. Ik heb een vraag liggen over, van Mijnheer Bootsman, over de toegankelijkheid. Toegankelijkheid hebben wij heel hoog in het vaandel. Wij hebben Ongehinderd ingeschakeld om mee te kijken met het voorlopig ontwerp en alles wat we tot nu toe hebben gedaan. Wij hebben ook gesprekken gehad met de W-MRO-raad om goed te kijken: wat is er nodig? Wij volgen die adviezen ook op. Er wordt stelselmatig gecontroleerd. Zijn alle plekken goed voor rolstoel toegankelijk? Is er ook een goede draaicirkel? Kom je er goed in en uit, als je bijvoorbeeld gebruik maakt van een scootmobiel? Dat hebben wij flink onder de aandacht. Dan heb ik denk ik nog ook een vraag van mijnheer Gündogdu heb ik liggen: de multifunctionaliteit van de zaal. Het is inderdaad de bedoeling dat eigenlijk alle zalen, alle ruimtes die openbaar zijn of in het openbaar gebied liggen, dat die multifunctioneel gebruikt kunnen worden. Daar hebben de partners zich ook echt, maken zich daar hard voor, dat je ook eigenlijk met een extern reserveringssysteem potentieel ook ruimtes kan reserveren om te gebruiken. Dat systeem is er nu al bij de bibliotheek?

AanZet werkt al op die manier met bijvoorbeeld de blauwe kamer. Dat gegeven wordt ook hier verwacht. Dan is, zei ook nog iets over de duurzaamheid. Jazeker, daar zijn wij ook mee bezig. Sowieso hebben we gekeken naar het meubilair van het stadskantoor, het huidige, wat wij kunnen gebruiken nog. Wat we kunnen hergebruiken. Wat nog goed is. Dat doen we wel onder advies van de architect, want het moet natuurlijk ook niet een soort van verzameling van allemaal losse meubels worden. Dat is nou ook weer niet helemaal wat je wil, maar we proberen wel daar maximaal uit te halen wat erin zit. Ook bij de aanbesteding zullen we nog weer gaan kijken naar duurzaamheid in bijvoorbeeld materiaalkeuze. De mogelijkheid die meubels bieden om recyclebaar te zijn. Dus wij willen eigenlijk wat dat betreft ook heel erg volgen. Datgene wat in casco ook al is meegenomen. Daar is, ... wordt nagestreefd en dat proberen we ook te doen in inrichting. Ik zag, u had nog een suggestie voor, vanuit Zwijndrecht, voor schermen. Daar komen we wellicht zo nog even op terug. Even kijken hoor. Heb ik nou alle vragen gehad?

De voorzitter: Dat waren ... De garderobe in de commissiezaal.

Mevrouw Jansen: De garderobe. Ik zie hem staan. Ik neem die ook even mee. Vorige keer werd er op vier april een duidelijke voorkeur voor garderobe in de zalen uitgesproken. Op dat moment hadden we een centrale garderobe in beeld. Misschien moeten we wel een combi maken. Ik zal even kijken waar daar een goede plek voor zou zijn.

De voorzitter: Dan geef ik toch mevrouw Lammens nog even kort het woord over de schermen en dan gaan we zo tot een afronding komen en ik denk dat ik een idee heb hoe we dat kunnen doen.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel voorzitter. Als ik kijk hier naar hoe we hier allemaal zitten aan tafel. Ik zit met een computer, een microfoon, bordje. Als ik hier ook nog een scherm bij heb, is het best wel een beetje veel. Een scherm daarboven lijkt mij prettig. Dank u wel.

De voorzitter: Volgens mij was de vraag of wij een scherm in de tafel geïntegreerd graag zouden zien of een scherm aan het plafond hangend. Nu hoor ik eigenlijk ook een optie voorbijkomen dat beide zou kunnen à la Zwijndrecht. Heb ik dat correct gehoord?

Mevrouw Jansen: Voorzitter, mag ik daar een ding nog over zeggen? De schermen, voor bijvoorbeeld publiek, die zijn voorzien aan de wanden. De schermen voor... De vraag plafond of tafel, die richt zich vooral op uzelf. Hoe wilt u het liefst kijken naar schermen? Als mensen zoals ik iets presenteren, wat is dan het handigst? Is dan vergaderzaal een het prettigst of iets anders?

De heer Van den Berg: Ik zou nog een optie drie willen toevoegen: misschien juist eerder op de grond. Dat zie je ook in verschillende zalen.

De voorzitter: Is er nog een alternatief?

De heer Kuhlmann: Nee, inderdaad. Zeker in een ... Op het moment ... Dit is natuurlijk een andere opstelling. Je zit in een cirkel. Nu zitten we natuurlijk, is het voor ons allemaal makkelijk om die kant op te kijken. Naar een centraal scherm. Op het moment dat je in een cirkel zit, dan worden er letterlijk natuurlijk wat meer nekbrekers als je een scherm en hebt. Dan inderdaad in het midden en dan een aantal schermen waar iedereen ... Zoals je op televisie bij conferentie ziet, dat er vier schermen in het midden staan. Daar kan ik me iets bij voorstellen.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam Timmers en mijnheer Roggekamp wilde ook nog iets zeggen. Dan is die het laatste die het woord krijgt.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, een korte aanvulling daarbij. Ik denk dat zo'n scherm in het midden of op tafel wel nodig is, ook zeker om als mensen slecht ter ziend zijn, om het wel te kunnen zien. Dan zijn die schermen veraf sowieso eigenlijk onprettig. Dus dat is nog een extra argument om het in ieder geval iets op tafel te doen.

De voorzitter: De heer Roggekamp.

De heer Roggekamp: Dank u voorzitter. Mijn ervaring met vergaderzalen waar de schermen in het midden zitten, werkt heel prettig. Dan wil ik ook wel aandacht dat wij steeds meer digitaal werken, dus ook wel, zoals hier, onze mobiele devices kunnen gebruiken en eventueel opladen. Goede wifi en dat soort dingen. Omdat we digitaal werken tegenwoordig.

De voorzitter: Dan voel ik toch in deze commissie wel een wat uitgesproken meerderheid ontstaan om de schermen geïntegreerd in de tafel te doen. Of een combinatie in het midden. Dat is ook wat ik wil zeggen: het is voor ons niet helemaal duidelijk wat ook de weging in de kosten is. Ik kan mij ... Volgens mij heeft kunnen horen hoe daarnaar gekeken wordt. De heer Hartmeijer heeft ook nog ...

De heer Hartmeijer: Misschien moeten we gewoon eventjes online eventjes zo'n poll maken. Dat iedereen eventjes iets kan inklikken.

De voorzitter: Het is dat u het allemaal zo ingewikkeld maakt, want we hadden het ook met handen opsteken kunnen doen. Er waren namelijk twee keuzes: eentje aan het plafond of eentje geïntegreerd in de tafel. Dat was de keuze die er voorlag.

De heer Hartmeijer: Dat klopt, maar niet alle raads- en commissieleden zijn natuurlijk hier nu. Dus dat is een dingetje.

De heer Van Dam Timmer: Voorzitter.

De voorzitter: We moeten echt gaan afronden, mijnheer Van Dam Timmer.

De heer Van Dam Timmer: Het is een consulterende sessie, dus we doen hier helemaal geen uitspraak. We geven een advies mee.

Mevrouw Jansen: Ja.

De voorzitter: Daar heeft u volkomen gelijk in.

Mevrouw Jansen: Voorzitter, daar dank ik de aanwezigen hartelijk voor. Ik heb in ieder geval een aantal goede aandachtspunten opgehaald. Ik proef een lichte voorkeur voor inderdaad in tafel, waarbij mevrouw Lammens heel duidelijk aan geeft van: zorg dat er dan voldoende ruimte is voor alle spullen die we zo bij ons hebben. Dat is denk ik iets waar we goed naar kunnen kijken. Ook het feit dat we natuurlijk rekening houden met alle digitale spullen die we zo hebben. Stopcontacten en dat soort dingen. Dat spreekt eigenlijk voor zich dat we dat meenemen. Het is fijn omdat nog eens even goed op een rij te hebben, dus ik dank u hartelijk voor uw input. Dank u.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw toelichting en daarmee sluit ik deze commissievergadering af.

## **5. Toelichting indieners Burgerinitiatief Pumptrack**

Voorzitter: Mevrouw Van Vugt-Roose  
Commissiegriffier: Mevrouw Vermeulen  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:  
Mevr. Boom (VVD)  
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)  
Mevr. De Groot (Beter voor Dordt)  
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)  
Dhr. De Heer (ChristenUnie/SGP)  
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)  
Dhr. Van Pelt (FvD)  
Dhr. Portier (SP)  
Mevr. Schnabel (PvdA)  
Dhr. Venderbos-Lambinon (PvdD)  
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Inspreker: Dhr. De Geus  
Portefeuillehouder: Dhr. Merx

De voorzitter: Goedenavond allemaal. Ik denk dat we kunnen beginnen. We zitten bijna allemaal. Ik wil iedereen van harte welkom heten. We hebben het vanavond over de pumptrack, burgerinitiatief pumptrack, en dat is beeld vormend. We worden goed voorgelicht en ingelicht over wat het inhoudt. Ook wethouder Merx, van harte welkom namens het college. Ik wil iedereen vragen zich kort voor te stellen en laat ik maar rechts beginnen.

De heer Merx: Marc Merx, wethouder.

Mevrouw Boom: Karin Boom, Dordtse VVD.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos, Partij van de Dieren.

Mevrouw Schnabel: Marije Schnabel, Partij van de Arbeid.

De heer Portier: Ronald Portier, SP.

Mevrouw De Groot: Megan de Groot, Beter voor Dordt.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter Voor Dordt.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer De Geus: Stefan de Geus, initiatiefnemer pumptrack.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op ons Eiland.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer De Heer: Robert de Heer, ChristenUnie/SGP.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: Franciske van Vugt, vanavond uw voorzitter. Waarom zitten we hier? Initiatiefnemer de heer De Geus die gaat ons een toelichting geven op de procesgang en de stand van zaken rondom het aangenomen burgerinitiatief. Het borduurt voort, heb ik begrepen, op een raadsbesluit het 2018. Het merendeel van ons heeft dat niet meegemaakt, enkelen nog wel. Op 31 mei 2022 heeft de gemeenteraad er nog een keer een raadsinformatiebrief over ontvangen. We gaan de toelichting horen en daarna zal ik de wethouder vragen daarop te reflecteren. Verhelderende vragen kunnen denk ik ook tussendoor of wilt u eerst de hele presentatie geven? Dan geef ik u het woord om de presentatie gewoon eerst te geven. Kunnen daarna de vragen gesteld worden.

De heer De Geus: Als het goed is, is er ook een PowerPoint presentatie hiervan.

De voorzitter: Dan gaan we heel eventjes dat regelen. We kunnen we alvast de stukken gewoon openen. We hebben een heel mooi visiestuk gekregen over de pumptrack. Wij hebben in onze stukken geen presentatie, geen PowerPoint zitten, dus die zal wel ergens zijn nog. Dat is deze gewoon. Dat is de presentatie. Als we die er allemaal bij pakken, kan er in elk geval wel begonnen worden.

De heer De Geus: Kan ik deze zelf doorklikken, of is het .... O ja, kijk.

De voorzitter: Het komt in orde. Daar is hij. Onze redder in nood komt eraan. Komt vast goed.

De heer De Geus: Kijk, super. Ik ben hier.

De voorzitter: Heel veel dank. Dan kunnen wij beginnen en dan geef ik u nogmaals het woord.

De heer De Geus: Dankuwel. Sowieso bedankt voor de uitnodiging om hier te kunnen inspreken. Zoals jullie weten, of hebben kunnen lezen, ben ik in 2018 begonnen met het initiatief om een pumptrack in Dordrecht realiseren. Dat was, ik begin ermee dat ik in 2018 bij de opening was van de pumptrack in Roosendaal. Dat was onderdeel van de WielerExperience. Daar was ik met mijn toentertijd twee kinderen en toen ik eenmaal daarop gereden had dacht ik: dit is echt gaaf. Dit moet ook in Dordt komen, want Roosendaal is natuurlijk veel te ver weg. Ik ging toen uitzoeken via wat voor manier dan dit ook in Dordrecht zou kunnen komen. Ik kwam uiteindelijk op het burgerinitiatief dus via dat formulier. Dat heb ik uiteindelijk ingediend en ik zag dat ik daarvoor handtekeningen moest verzamelen dus dat heb ik ook gedaan. Uiteindelijk heb ik dat ingeleverd bij de burgemeester, samen met een projectplan. Die zag er toentertijd ook nog anders uit. Ik heb hem nu helemaal vernieuwd, ook aan de hand van alles wat er in de tussentijd gebeurd is. Nou, hier is ook een stukje verloop van het initiatief beschreven. Daarin kun je lezen wat er allemaal gedaan is in de tussentijd. Uiteindelijk is het dus op 26 maart 2019, is er definitief groen licht gegeven voor de pumptrack en daarna zijn we met contactpersonen binnen de gemeente zijn we aan de slag geweest met, dat is het eerste wat natuurlijk nodig was, een locatie. Nadat we ook een toezegging hebben gekregen van de gemeente dat we ook een stukje financiering zouden krijgen. Het kost natuurlijk wel iets en daarbij is het toegezegd om 40 procent van de aankoopssom te financieren en 60 procent zouden we dan zelf ophalen, door middel van fondsenwerving, crowdfunding. Voordat we dat konden doen, hadden we wel eerst een locatie nodig. Dat kun je lezen, wat er allemaal al gebeurd is. Er zijn verschillende locaties ook langs geweest. De eerste locatie was bijna rond. Dat was tegenover het skatepark. Dat was een mooi, nog een mooie plek onder de brug. Maar, vijf voor twaalf, op het laatste moment, werd er toch de stekker eruit getrokken. Het bleek dat daar ook nog, dus nu eigenlijk, onderhoud aan de brug zou komen. Dat zou toch lastig zijn. Dan zouden de pumptrack tijdelijk in ieder geval gesloten moeten worden. Dat zagen we toch niet zitten. Zijn we ook verder gegaan. Uiteindelijk hebben we dan ... Ik zal ook nog verder trouwens toelichten wat een pumptrack überhaupt is natuurlijk. Ik zal dit nog eerst kort afronden. Zijn we bij de Merwedeheuvel uitgekomen. Dat was eigenlijk ook al wel een beetje water bij de wijn, want we hadden voor de pumptrack echt wel een urban karakter voor ogen. Omdat de Merwedeheuvel al wat verder weg was van de bewoonde wereld. Ook voor kinderen vaak een stuk moeilijker bereikbaar. Uiteindelijk, toen we daar zo mee bezig waren, het past goed binnen het plaatje. Binnen het doel van het gebied. De recreatie. Er zou ook ...-baan komen waar we ook erg enthousiast van werden. Je hebt natuurlijk al het klim parcours. Later in het plan staan ook alle argumenten waarom deze locatie wel echt heel mooi zou kunnen zijn. Dat zie je inderdaad al daar. Uiteindelijk bleek dat ook lastig te zijn. Wij weer ... We waren dan ook toen ondertussen wel gefrustreerd, van: waarom lukt het dan niet? We hebben inderdaad een nieuw plan gemaakt voor deze locatie. Toen kwamen we erachter dat er alweer bomen geplant waren op de plek waar juist die mooie natuurlijke tribune van het amfiteater zou komen. Weer wat, wat dan tegenwerkt. Weer gaan kijken naar andere locatie. Daar zijn we uiteindelijk mee, bij gestrand.

Zijn ook nog wat verschillende contactpersonen binnen de gemeente ook geweest. Ook wisselingen, we moeten het elke keer weer opnieuw uitleggen. Uiteindelijk kregen we begin dit jaar het advies om een brief te sturen naar de gemeente. Ook met de contactpersonen binnen de gemeente kwam niet verder en die wisten het zelf ook niet meer. Die pumptrack blijft natuurlijk wel, daar zijn we wel enthousiast over. Vertrouwen in de gemeente is daardoor wel tot het nulpunt gekomen. Maar goed, wat was nou een pumptrack? Dat willen jullie natuurlijk wel weten. Vijf jaar geleden, er zijn een hele nieuwe, een nieuw team hier. Een pumptrack is dus een baan met allerlei bochten en bulten. Het komt oorspronkelijk uit de BMX-wereld. O het van asfalt is, een dikke laag afvalt, kun je er met alles op wieltjes op. Dus ook met skateboards, steps. Ook gewoon met fietsen natuurlijk. Daardoor is het ook toegankelijk voor een hele brede doelgroep. Doordat je dus niet die scherpe randen hebt, zoals bij een skatebaan, kun je er eigenlijk op een vrij laag niveau al gebruik van maken. Op die manier ook een langzaam groeiende sport. Dat is een pumptrack. Zullen ook nog wel meer plaatjes van langskomen. Visie daarop kort samengevat. Het brengt natuurlijk mensen in beweging. Die gaan sporten, komen achter hun schermpjes vandaan. Kinderen, maar ook tieners en ook gewoon volwassenen kunnen daar ook gebruik van maken. De positieve invloed. Dit is al wel wat oudere informatie dan, omdat dat nog in mijn oude plan stond. Je ziet ook echt dat, waar het pumptrack staat in een buurt, heeft echt een positieve invloed, ook op de criminaliteitscijfers. Mensen zoeken elkaar op, kinderen komen met elkaar in contact, ouders komen met elkaar in contact. Je ziet ook echt die sociale invloed van zo'n pumptrack. Met tijd pumptracken. Je ziet ook hoe het eruitziet. Is prachtig om te zien, ook van boven of als je het langsrijdt. Het is echt een mooie aanvulling op het landschap en je gaat daarmee dus ook met de tijd mee. Dat was toen zo, ondertussen liggen er al heel veel in Nederland. Waarom niet in Dordt? Dat is natuurlijk de grote vraag. Participatie: er ontstaan ook meer mogelijkheden om voor verschillende doelgroepen om daar ook aan bij te dragen, bijvoorbeeld een stukje onderhoud. De baan moet af en toe ook geveeg worden. Dat biedt ook weer kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om ook daar gewoon eens langs te komen om de boel, de bladeren weg te blazen of te vegen of de tuin eromheen aan te harken. Sociaal. Dat werd boven ook even genoemd natuurlijk. Hier wordt een stukje uitgelegd over de realisatie. Wat daar voor nodig is. Ik zal daar niet in details over treden. De reden dat ik nu hier ben is vooral: waarom nog geen locaties, waarom we niet verder zijn gekomen? Dan kun je ook lezen over, wat ervoor nodig is voor de aanleg van de baan. Er zijn twee grote bedrijven die die nu aanleggen. Dus je hebt ... Solutions. Dat is een wat grotere. Je hebt ook Boers Pumptracks die ook de banen aanlegt in België, eigenlijk vooral de Benelux. De globale kosten: dat rekenen ze trouwens ook nog steeds. Dat is niet veranderd. Ongeveer 100 euro per vierkante meter. Van een baan voor de grootte die wij op het oog hebben, hangt ook van de locatie af trouwens, maar dat is ongeveer 1500 vierkante meter. Dan denk ik aan 150.000. Als je bedenkt dat je voor een gemiddelde speeltuin vaak een stuk meer dan dat moet rekenen, is het toch nog een redelijk goede prijs voor zo'n mooie voorziening. Veiligheid: wordt ook over nagedacht. Asfalt is wel wat vergevingsgezinder. Het is natuurlijk nog steeds hard. We denken ook, bij de aanleg van een baan, ook aan dat dat de hulpdiensten er ook gewoon in kunnen, mocht er wat gebeuren. Daar komt een bordje met dat dat het verplicht is om bijvoorbeeld een helm te dragen. Dat is gewoon echt wel nodig.

Daar hebben we over nagedacht, want net als bij een skatebaan hebben je dat bij een pumptrack ook. Al heb je dan ook wat minder scherpe randen natuurlijk. Is een stukje laagdrempeliger. Financiering. Ik heb het net ook al kort genoemd.

De voorzitter: Ik breek heel even in.

De heer De Geus: Ja hoor.

De voorzitter: Kunt proberen, want wij kunnen dit ook zelf lezen, dus u mag best aanstippen, maar om er ietsje sneller doorheen ....

De heer De Geus: Ja.

De voorzitter: Dat er ook tijd over is om nog vragen te stellen zo.

De heer De Geus: Tijd vliegt inderdaad, ja. Financiering: heb ik het net al genoemd. Onderhoud: dat is ook, dat is bijvoorbeeld door een groepje met afstand op de arbeidsmarkt, die dat kan onderhouden. Of een groepje vrijwilligers. Als we bij de Merwedeheuvel zoude komen, zouden waarschijnlijk ondergebracht worden bij wielclub De Mol, die dat verzorgd. Als het in de stad zou zijn dan zouden we daar een andere oplossing voor kunnen vinden. Locatie: hier zie je dus de locatie waar we mee bezig waren tot begin dit jaar. Als je daar, waar je die pijl ziet, dan zie je een soort natuurlijk amfitheater op de berg waar mensen kunnen zitten als hun kinderen lekker aan het pumpen zijn. Of waar je gewoon even lekker kan zitten. Ook bij grote evenementen zou je daar ook natuurlijk, is het een mooie natuurlijke tribune. Uit de wind, is ook belangrijk. Goed te bereiken via zijkant. Er kunnen daar eventueel parkeerplaatsen nog gemaakt worden. Hier wordt daar ook verder op voortgeborduurd. Waarom was dat een goede locatie? Samenvattend: het is niet alleen maar om mee te bewegen, het kan ook daadwerkelijk mensen met elkaar verbinden, verschillende doelgroepen. Je ziet ook de ontwikkeling van de laatste jaren. Dat er steeds minder natuurlijk in verenigingsverband gesport wordt, maar toch ook dat mensen graag zelf willen bepalen wanneer ze gaan sporten. Dit is een publieke voorziening. Mensen kunnen zelf bepalen wanneer ze even lekker gaan pumptracken. Skateboard, fiets, wat dan ook: het geeft ook veel vrijheid. Even kijken hoor. Het past ook binnen de sportvisie 2030, waar we ook kennis van hebben genomen. Ik heb een globaal ... gemaakt, maar dat is heel globaal en dat hangt er ook helemaal vanaf wat er uit deze bespreking komt. Dat is ons team. Dat ben ik zelf. Jaap Hoekman was ook betrokken. Frank van der Ruit. Zijn nog wel zijdelings betrokken, maar ik ben de enige die nu eigenlijk soort van is overgebleven, om dit nog de laatste draai aan te geven. Dat was eigenlijk de presentatie. Ik ben benieuwd naar de vragen.

De voorzitter: Ik wil u heel erg bedanken voor deze presentatie. U heeft aangegeven dat dat burgerinitiatief van de pumptrack, het is twee keer eigenlijk op laatste moment helaas mislukt vanwege locatie. Vervolgens ook wisselingen bij ambtenaren. Het is voor een brede doelgroep als het maar de combinatie is van wieltjes en asfalt. Positieve invloed op meerdere dingen, wat de kosten zijn om het aan te leggen en wat er nu eigenlijk gezocht wordt, is een locatie. Wie uit de raad heeft vragen? De heer De Heer.



Nog meer mensen? Mevrouw Boom. Mijnheer Wringer. Gaan we eerst met deze drie beginnen. Mijnheer De Heer.

De heer De Heer: Voorzitter dank u wel. Dank ook voor het opnieuw de tijd nemen om dit te delen. In dit geval met ons als raad, ook een nieuwe raad voor een groot deel. Ik hoor twee dingen. Ik hoor aan de ene kant natuurlijk de inhoud, waar ik maar een klein beetje van weet. Mijnheer De Geus brengt het heel enthousiast, maar tegelijkertijd is voor mij ook nog heel erg nieuw. Tegelijkertijd ook het proces en daar ben ik vooral gewoon heel erg op gefocust nu, omdat ik me heel erg kan voorstellen dat als wij als gemeente ook zeggen: we hebben een mogelijkheid om een burgerinitiatief in te dienen, dat tegelijkertijd als je dit hoort dat je denkt: dat is dan ook de laatste keer dat iemand het doet. Als je hoort hoe dat kan gaan. Althans, zoals dat overkomt, komt dat best frustrerend over. Mijn vraag is ook aan de heer De Geus: wat is in zijn beleving, voordat we dan uiteindelijk naar de reflectie van de wethouder gaan, wat is in zijn beleving nou wat hier nou in essentie mis is gegaan?

De heer De Geus: Dat is een goede vraag inderdaad. Ik heb het idee dat dat we heel vaak zelf heel hard ging en gingen lopen om dingen voor elkaar te krijgen, maar dat het dan niet duidelijk was wat nou de rol van de gemeente was daarin een de rol van ons als burgers. Want het is een burgerinitiatief en er moeten best wel wat dingen geregeld worden. Ik had het idee dat op een gegeven moment de gemeente, of de mensen waar we mee bezig waren, zelf ook niet goed weten hoe ze bepaalde dingen in beweging konden krijgen in de gemeente, binnen de gemeente. Omdat dat ook weer afhankelijk was van, bijvoorbeeld: het moet passen binnen een bepaald ontwerp van een gebied. Zij moesten ook weer dan, ook al wilde ze iets, ook weer naar dat projectgroepje van die omgeving. Daar liepen we wel heel erg tegenaan. Dan werden daar weer vragen over gesteld door die groepen. Er zijn heel veel mensen bij betrokken dus op de een of andere manier kwam dat dan niet van de grond. Natuurlijk ook omdat Dordt al best wel vol is en voor elk stukje grond is al wel heel lang geleden een bestemming bedacht. Daar liepen we ook wel tegenaan. We begonnen elke keer enthousiast aan weer een nieuwe locatie. Er was zelfs op een gegeven moment een lijst van misschien wel 21 mogelijke locaties en daar kwamen er uiteindelijk dan drie of vier uit, die wel kans hadden van slagen. Dan hadden we het over het Overkamppark bij de Nassauweg tegenover de Essenhof. Natuurlijk daar, bij de Weeskinderendijk. Allemaal locaties, maar elke keer was er wel weer een bestemming voor. Ik vraag me af of het dan zeg maar überhaupt haalbaar is binnen Dordrecht. Of er plek voor is, zeg maar.

De voorzitter: Er klinkt wel wat teleurstelling in door en dat zie ik ook. We gaan door naar mevrouw Boon.

Mevrouw Boon: Dank u wel. Ik hoor uw hoor teleurstelling. Ik vraag me ook af ... Want u zegt: er zijn meerdere locaties aangeboden. Ik hoor de redenen later, dat er al een ander doel bij is gekomen. Waarom is er niet door kunnen gepakt kunnen worden? Komt dat doordat de afstemming met de gemeente er niet? Was de financiering er nog niet? Zijn afspraken over ... Ik hoor verschillende afspraken over onderhoud. Ik hoor: De Mol kan het misschien doen.

Ik hoor ook sociale werkgelegenheid, wordt dat door het burgerinitiatief betaald? Ik ben vooral benieuwd waardoor bleef het steeds hangen in het proces? Duurde het te lang, was er geen financiering of waren er andere oorzaken?

De heer De Geus: Wij hebben op bepaald moment besloten ... Ik was, samen met de anderen, ook al wel op een gegeven moment aan het vooruitkijken van: wat als een locatie is, wat zijn dan de stappen die we moeten zetten? Ook voor de financiering. Dus ik had eigenlijk vanaf het begin al heel veel lijntjes gelegd. Bijvoorbeeld met Baanbrekend Drechtsteden, met de sportafdeling binnen de gemeente en allemaal winkels. Om iedereen enthousiast te maken van: er komt een pumptrack aan. Op zal op een gegeven moment ook een beroep op jullie gedaan worden. Zolang er dus geen locatie was, was er nog geen plaatje erbij. We hadden wel besloten dat we wel eerst die die locatie wilden hebben. Dat was een soort van harde eis om als ware het plaatje, plaatje, daadje, een goede presentatie te kunnen geven om de kans te vergroten dat we daar ook daadwerkelijk natuurlijk iets voor konden krijgen. Misschien heeft dat er wel aan bijgedragen, denk ik soms. Misschien als we dan wel al met de financiering aan de slag waren gegaan, dat we dan al, dat dacht ik toen al, een stuk verder gekomen waren. Dan nog hadden we uiteindelijk dus geen locatie. Ik weet niet of je dan nog een kans krijgt om dan nog een keer langs te komen voor een presentatie binnen bedrijven of binnen. Achteraf gezien was het wel weer misschien de goede weg die we in waren geslagen.

De voorzitter: U noemt vooral locatieproblemen, maar mogelijk ook dingen die aan de andere kant nog niet rond waren. Maar goed, dat is een beetje terug kijken. We gaan naar de heer Wringer.

De heer Wringer: Dank voorzitter. De Merwedeheuvel heeft natuurlijk een natuurlijke kom. Had een mooie tribune, natuurlijke tribune kunnen zijn. Heeft dat nog steeds voorkeurslocatie? Of zegt u: als dat een andere locatie is, bijvoorbeeld bij het nieuwe Maaspark. Een urban omgeving vlak bij de skatebaan. Dat kan dan ook, maar dan moet u nog wel even geduld hebben. Zou u daarvoor openstaan?

De heer De Geus: Dat gedeelte inderdaad ... Kijk, onze levens gaan ook verder. Ik heb zelf ook een druk gezinsleven dus die tijd is er op een gegeven moment niet meer. Los daarvan: uiteindelijk hadden we onze energie echt gestoken in die locatie bij de Merwedeheuvel, omdat we daar echt wel dat voor ons zagen. Dat daar die pumptrack zou komen. Dat we echt wel kans van slagen zagen. Op een gegeven moment moet je ook gewoon voor een bepaalde locatie gaan en je dat ook gaan voorstellen. Als je blijft wisselen dan komt het ook niet goed.

De voorzitter: Mijnheer De Geus, er is inmiddels een nieuwe set van drie vragen. Of in elk geval drie mensen weer die iets willen vragen. Als het kan gewoon iets korter antwoorden, anders komen we niet rond. We gaan naar de heer Portier. Daarna mevrouw Lammens en daarna de heer Van Dam Timmers. Daarna de heer Venderbos en daarna mevrouw Schnabel. Oké, komt allemaal goed. Eerst de heer Portier.

De heer Portier: Voorzitter. Dordrecht trekt nu enkele tientallen miljoenen euro's uit voor een megastadspark XXL. Is er ooit aangeboden om te kijken van of daar het een en ander gerealiseerd zou kunnen worden? Zou u dat zien zitten? Dat is vraag een en vraagt twee is: u heeft veel contact gehad met allerlei ambtenaren. Dan krijg je te maken met ambtelijke afstemming en dat soort zaken, maar heeft u ook contact gehad met wethouders en het college? Die misschien meer in staat zouden zijn om, laat ik zeggen, dingen voor elkaar te krijgen of aanwijzingen te geven et cetera. Of is het tot op het lage ambtelijke niveau blijven steken, de contacten?

De heer De Geus: Ik sta daar zeker voor open, als dat antwoord op de vraag is. Ik denk dat dat juist nog meer aansluit bij onze urban visie. Dus dat het veel meer ingebed is binnen de wijken, binnen een stad. Ja, dat zeker. Kort antwoord.

De heer Portier: Heeft u nog contact gehad met ook de wethouder over plannen, onlangs? Hierop volgt dan straks mijn vraag aan de wethouder van: Weet u hiervan en heeft u hier zaken voor kunnen doen?

De heer De Geus: Het advies van was van mijn contactpersoon binnen gemeente, om eerst die brief te schrijven. Dat was die brandbrief, die jullie hebben ontvangen. Daarna zou daar waarschijnlijk het contact met de wethouder komen, inderdaad. Er zou inderdaad eerst gesprek met een wethouder komen, maar dat was niet de goede volgorde bleek. Vandaar eerst de brief en deze behandeling.

De voorzitter: Die is helder. Gaan we naar mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dankuwel voorzitter. Leuk plan. Ik heb even een vraagje: wat is het businessplan hiervan? Hoe krijg je dit rendabel? Jullie zijn toch een commerciële organisatie, neem ik aan?

De heer De Geus: Nee, we zijn dus geen commerciële organisatie. We zijn gewoon burgers. We zijn sportfanatiekelingen, ouders van kinderen die het gewoon hun kinderen of zichzelf gunnen om een mooie sport voorziening te hebben in Dordrecht. Als het er eenmaal ligt, is het een publieke voorziening. Net zoals een speeltuin. Het heet ook wel de speeltuin van de toekomst.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Wie doet het onderhoud en alles ervan, en als het kapot is de vervangingen?

De heer De Geus: Goede vraag. Kort antwoord is dus dat er groepen van de dagbesteding zijn die heel goed dat soort dingen kunnen doen voor de gemeente. Dus mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Ik heb daar zelf ook mee gewerkt. Hartstikke leuk werk. Dat wordt dan misschien, die kunnen wekelijks langskomen om bijvoorbeeld in herfst de bladeren van de baan af te halen of de tuin bij te houden.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Wie organiseert dat?

De heer De Geus: Hangt ervan af waar de pumptrack komt. Als inderdaad bij de Merwedeheuvel zou komen zou De Mol dat onder zich willen hebben.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Heeft u daar overleg mee gehad, met De Mol.

De heer De Geus: Ja, klopt.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Is zo'n baan ook gebruik mogelijk voor een fatbike en zo?

De heer De Geus: Jazeker. Ja.

De voorzitter: Het heeft wielen.

De heer De Geus: Alles op wielen. Zelfs een rolstoel, zeg maar. Kan er ook op.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: En ook crossmotors?

De heer De Geus: Niet gemotoriseerd.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Niet gemotoriseerd.

De heer De Geus: Dat is de contra.

De voorzitter: Asphalt, wielen en niet gemotoriseerd. We gaan naar de heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank voorzitter. Dank ook aan de initiatiefnemer uit 2018 om dit ook toch vijf jaar later weer een keer in de gemeenteraad te brengen op deze manier. Ik denk dat dat op zich goed is. Ik vind het ook wel even ... Als je een beetje introspectief kijkt, denk ik: dan gaat het toch niet helemaal lekker. Als er vijf jaar lang een soort van initiatief ligt en dat er na vijf jaar eigenlijk nog steeds geen duidelijkheid is of het wel of niet doorgang gaat vinden. Hoe het ook zei, of je dit nou wel of niet gaat doen, in ieder geval heb je die duidelijkheid, denk ik, uiteindelijk nodig. Van: kan dit wel of kan het niet? Daarover gaat eigenlijk mijn vraag ook over. Als het gaat over locatie, maar ook als het gaat over financiële middelen, is het natuurlijk uiteindelijk een beslissing die de gemeenteraad neemt, maar waarbij een wethouder vaak ook wel, op het gebied van het voorstel wat er voor komt, een doorslaggevende rol heeft. Mijn antwoord, het antwoord richting de heer Portier was net niet helemaal duidelijk. Is het eigenlijk in dit hele dossier ooit op dat niveau doorgedrongen of is blijft dit nou iedere keer soort van ... Met vijf, een aantal verschillende waar je dan mee meesprekt. Ben je ooit verder gekomen dan dat, is eigenlijk de vraag?

De voorzitter: Dus: is het gesprek ooit verder gegaan dan alleen over: er is wel of geen locatie? Daar komt het eigenlijk op neer?

De heer De Geus: Er zijn verschillende pogingen gedaan om het concreet te maken. Dat was bijvoorbeeld door afspraken met de gemeente op schrift te stellen. Bijvoorbeeld over de manier waarop er met geld omgegaan werd.

Daar hebben we wel advies om gevraagd. Daar zijn we nooit helemaal uitgekomen, omdat dat elke keer weer vooruit werd geschoven en er werd niet ingegaan op onze vragen. Daarmee denk ik dat het ook voor gemeente lastig was om daar een vorm aan te geven. Dat burgers dus geld gaan ophalen en op wat voor rekening dat moet komen te staan. Dat waren best wel ingewikkelde vragen. We hadden een keer, wat mij betreft, wel een oplossing gevonden. Dat was om bij een Stichting Hattrick toentertijd, dat kennen jullie misschien nog, dat bestaat ondertussen, dat is denk ik ondergebracht binnen sport. Maar om dat op de stichting, dat was ook een gemeente, die was gelinkt aan de gemeente maar wel apart op een drive, om sport binnen Dordrecht te stimuleren, om dat op hun rekening te storten, want dan was het bij een stichting. Dus zo ver zijn we gekomen. Maar dat is best wel een lastige, klopt.

De voorzitter: Een aanvullende vraag.

De heer Van Dam Timmers: Ja, dank voorzitter. Dus als ik concludeer dat u eigenlijk, u bent op heel veel plekken geweest en hebt met heel veel mensen gepraat, maar er is eigenlijk nooit vanuit de gemeente of vanuit de politiek of wethouders gezegd, dit gaan we doen en we gaan nu een plan maken om het ook daadwerkelijk te realiseren. Concludeer ik dat goed of geef ik dan een verkeerde weergave van de werkelijkheid?

De heer De Geus: Ja, dat heb je goed geconcludeerd volgens mij, klopt.

De voorzitter: Gaan we door naar de volgende vraagsteller, de heer Venderbos.

De heer Venderbos-Lambinon: Dank u wel, voorzitter. U heeft gezegd dat er meerdere locaties onderzocht zijn. Was daar de Schenkeldijk ook bij?

De heer De Geus: Ja, klopt.

De heer Venderbos-Lambinon: Want daar is nogal wat gebeurd de vrije tuinder zou daar op de parkeerplaats terechtkomen in eerste instantie, die is naderhand naar de zweefclub gegaan en je zou zeggen dat de parkeerplaats nog steeds vrij is, dat is niet zo.

De heer De Geus: We zijn met het stukje helemaal onderaan bezig geweest bij dat stukje gras eerst. Daar zijn nu die bootcamp, die hebben daar nu, en toen zijn we nog een stukje naar boven verwezen, daar kwam opeens weer een stuk vrij. Daar waren we blij mee omdat het weer dichterbij de wijk was dus makkelijker bereikbaar. Daar was ook weer een reden voor dat dat ook weer niet doorging toen.

De heer Venderbos-Lambinon: De reden dat de vrije tuinder niet op de parkeerplaats waar u het nu het laatste over had terecht zou komen, zou dat omdat het een beoogde locatie voor de kermis was meen ik, of voor een cirkel.

De voorzitter: Ik weet het niet, u kijkt naar mij maar ik weet het niet.

De heer Venderbos-Lambinon: Lang geleden trouwens hoor.

De voorzitter: Weet iemand van de oudere raadsleden dat? Ik zie daar ja knikken, ja.

De heer Gündogdu: Dat was achterhaald.

De voorzitter: Gaan we naar de volgende vraagsteller. Mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Dank u wel. Bedankt voor de presentatie. Ik kan me goed voorstellen dat u niet op alle vragen antwoorden heeft als het gaat over wie het schoonmaakt en hoe dat dan in zijn werk gaat en ik vroeg me eigenlijk af, en dat is ook een vraag richting de wethouder, er zijn natuurlijk ook, en ik weet niet of dit binnen het budget van de Wijkwens valt of dat het een te groot budget is.

De voorzitter: Die hebben dertigduizend euro.

Mevrouw Schnabel: Ja, en hoe, dit is ongeveer rond de honderdduizend. Of dit voor een deel door de Wijkwens bekostigd zou kunnen worden en of het niet opnieuw mogelijk is om ambtelijk te kijken naar een lijstje van vijf locaties waarin dan vervolgens gekeken wordt, die hebben de voorkeur en daar kunnen we verder over in gesprek gaan.

De voorzitter: Wat noemde u nu precies, kan het bekostigd worden door?

Mevrouw Schnabel: Ja, of het voor een deel bekostigd kan worden door de Wijkwens.

De voorzitter: Wijkwens, oké.

Mevrouw Schnabel: En of er een lijstje gemaakt kan worden.

De voorzitter: Maar dat is eigenlijk geen vraag aan de heer De Geus, dus die bewaren we even voor straks. Ik heb maar vast meegeschreven, die komt. De heer Gündogdu heeft nog een vraag aan de heer De Geus.

De heer Gündogdu: Ja, mijnheer De Geus, bedankt voor uw inbreng en volhardendheid. Wat ik u duidelijk hoor zeggen is dat u eigenlijk continu bezig bent geweest met beoogde locaties voor uw initiatief en dat u daar eigenlijk tegen gewoon het gegeven aanliep dat het niet mogelijk was, telkens niet mogelijk was op een bepaalde locatie. Wat is er op een gegeven moment gebeurd, heeft u geen richting gekregen van, u wenst duizend tot vijftienhonderd vierkante meter ruimte voor een pumptrack, althans dat staat in uw plannen. Maar is er nooit tegen u gezegd, u zou daar moeten zoeken of we hebben hier een geschikte ruimte wellicht? Denkt u daaraan. Is het nooit zo ver gekomen? Ik ben even zoekende met u omdat dit een burgerinitiatief is en nee is ook een antwoord, maar dat heeft u ook nooit gekregen.

De heer De Geus: Het is zo dus, met de landschapsarchitecten, die hebben ook hun huiswerk gedaan zeg maar, die hebben wat ik eerder zei een hele lijst gemaakt met, dit zijn locaties waar het mogelijk zou kunnen komen, er is ook al wat voorwerk in verricht, als het wel haalbaar was, daar kwamen dan ook weer een paar locaties uit. Dat waren allemaal mogelijke, we hadden niet echt een ja, dat moesten we dan ook weer bij verschillende afdelingen worden bekeken.

Dus nee, er is zeker meer gekeken van waar het zou kunnen komen? 2.01 daar zou het kunnen komen. Er werd ons als groep wel gevraagd van, past het binnen jullie visie? En welke haken en ogen zitten er aan de locatie. Daar zijn dan weer een paar overleggen overheen gegaan. Daar zaten ook weer een paar weken tussen. Zo zijn we uiteindelijk echt wel bij meer concrete locaties terechtgekomen, ook onder andere dus onze eerste locatie, dat was een concrete, het Overkamppark, dat was ook een concrete, zijn we ook wezen kijken, hebben daar rondgelopen, er werd ons trouwens gevraagd van wat vinden jullie hiervan, zien jullie het voor ons? Dan kwamen wij weer met een opmerking van ja, het moet wel een zichtlocatie zijn, want om het succesvol te maken moet je het wel kunnen zien. Vanaf de weg bijvoorbeeld, dan zouden er wat bomen gesnoeid moeten worden, nou bij het Overkamppark is best wel wat bebossing, dan zou er wat gesnoeid kunnen worden, ze zeiden deze bomen gaan weg na een bepaalde tijd dus dan zou er ook meer ruimte komen. Er komt heel veel kijken bij het bepalen van een locatie, ook daar werden we wel helemaal in meegenomen.

De voorzitter: Oké, dus-

De heer De Geus: Zeiden ook ja op een gegeven moment, op nou ja, dit is een mooie locatie, het kon niet. Dus dan gingen we weer naar de volgende locatie.

De voorzitter: Dus er is wel contact geweest over de diverse locatie met de landschapsarchitect?

De heer De Geus: Ja, ook daar weer wezen kijken.

De voorzitter: We gaan naar de laatste vraag want daarna wil ik de wethouder het woord geven.

Mevrouw De Groot: Dank u wel, voorzitter. Ik maak me toch een beetje zorgen om de locatie want Merwedeheuvel, het is zeker een mooie locatie maar het is gewoon best wel een eindje weg. En ik weet nog dat ik wel eens met school bijvoorbeeld daarheen moest, en iedereen zat eigenlijk te klagen van het is echt wel ver fietsen, dus of daar ook een beetje over is nagedacht, want mensen van mijn generatie zullen niet zo snel daarheen gaan fietsen, dus of daar ook een beetje rekening mee is gehouden en of je die zorg ook hebt ervaren of iets in die richting.

De voorzitter: Ze willen wel sporten maar het moet dichtbij zijn, heeft u daarover nagedacht?

De heer Gündogdu: Ja, goede vraag. Playstationen, hè?

De heer De Geus: Misschien zijn ze wel sportiever dan je denkt, nee, dat is niet per se zo maar we hebben er wel over nagedacht inderdaad, ook wel gedacht nou een bepaalde doelgroep spreken we hier niet aan, dus er gaat wel een stuk vanaf. Het mooie is wel, het zit op het drierivierenpunt, dus het is ook vanuit Papendrecht toegankelijk met de pont, dus mensen kunnen er met de pont naar, is een stukje lopen en dan ben je er.

Het is ook wel een beetje seizoensgebonden want in de winter zul je er niet zomaar naartoe gaan fietsen, zeker niet met die regen. In een stad zul je dat eerder doen, als het net een beetje droog is dan kom je je huis uit en dan spring je op die pumptrack natuurlijk. Dus seizoensgebonden, in de zomer en in het voorjaar zal het heel druk zijn waarschijnlijk, want dan gaan mensen al klimmen, gaan ze naar het strand.

De voorzitter: Oké, we gaan naar de wethouder en die mag er zijn reflectie op geven en er zijn in elk geval drie vragen gesteld, kunnen die in een keer worden meegenomen? De vraag, wat is er in uw beleving eventueel wel of niet misgegaan, van de heer Portier was er een vraag, hoe is het contact met de wethouder geweest en kan het in het stadspark XXL en van mevrouw Schnabel, kan het bekostigd worden vanuit de Wijkwens?

De heer Merx: Dank u wel, voorzitter. Om meteen met de tweede vraag te beginnen, mijnheer De Geus en ik hebben elkaar net voor het eerst gezien en de hand geschud. Dus tot vandaag was er tussen ons in ieder geval geen contact. En ook alle respect voor mijnheer De Geus dat hij als laatste van de drie overgeblevenen nog de strijd blijft voeren om de pumptrack voor elkaar te krijgen en dat meen ik uit de grond van mijn hart. Ik heb in de dossiers terug moeten kijken, het is niet een dossier moet ik in alle eerlijkheid bekennen dat bij mij bovenaan mijn lijstje stond in de afgelopen anderhalf jaar dat ik nu wethouder ben. En ik heb dus ook in het dossier teruggekeken, eigenlijk heeft de raad nooit een besluit genomen dat hij er moet komen, maar gezegd, nou, ga op zoek naar en kom met een voorstel of niet. Vervolgens heb ik uiteraard mede naar aanleiding van het krantenartikel net ook nog even gepolst, wie heeft er een advies gegeven dat er eerst een brandbrief moet komen voordat het hier, voordat hij mij aan tafel zit, dat weten we niet. Het zal beslist zagezegd zijn als mijnheer De Geus dat zegt, daar moeten we anders mee omgaan. Als u een plan heeft, op een gegeven moment moet dat op tafel komen, dan vind ik dat u bij de betreffende wethouder op een gegeven moment aan tafel moet komen en zeggen van, luister, we hebben dit vijf jaar geleden besproken, we hebben, ik weet ook, veel locaties onderzocht, ik heb van de week in de voorbereiding hiervoor een kaart gezien met ik weet niet hoe veel stippen erop van locaties die onderzocht zijn geweest, het verhaal wat u net vertelt is het verhaal van, elke keer, bijna als je de worst hebt is hij weer weg. En nou ja, goed, ik word daar niet heel erg vrolijk van. Daarmee wil ik niet zeggen dat men ambtelijk heeft zitten slapen of niets heeft gedaan, of dat de raad nooit betrokken is geweest, er is wel degelijk met u, maar dat ontkent u ook niet, maar dat zeg ik vooral ook naar de raads- en commissieleden toe, wel degelijk veelvuldig overlegd en allerlei locaties zijn de revue gepasseerd. Kennelijk heeft de sense of urgency, of het belang hiervan onvoldoende afgewogen tegen allerlei andere ontwikkelingen die dan weer op zo'n locatie ineens plaatsvonden. Er zijn ook locaties afgewezen door de gemeente om allerlei redenen, maar ook u heeft gezegd, nou dat vind ik niet zo'n hele fijne locatie want, en dat klopt helemaal wat u zegt, dit is een urban sport en dan is de vraag of u dat achter de Merwedeheuvel moet plakken tegen het water aan. Ik heb er niet heel veel verstand van maar ik denk dat dat de minst ideale locatie is, zeker omdat je, dat werd net al gezegd, het een heel eind fietsen is en je ook 's avonds niet je kinderen daar zo makkelijk naartoe laat gaan om daar eens even vrolijk een paar rondjes te fietsen.



Dus nou, wat we inmiddels hebben overlegd intern is, ik vind dat er in het voorjaar duidelijk moet zijn. Het heeft lang genoeg geduurd. Kan het, en zo ja waar, of helaas, Dordrecht wordt dan een van de weinige gemeentes waar geen pumptrack is. En als het kan dan wil ik ook glashelder hebben tegen welke voorwaarden. De vragen zijn al gesteld over beheer en onderhoud, ik vermoed dat dat gewoon bij de gemeente komt te liggen. Dat gaat geld kosten en daar moet de raad ook mee instemmen, die moet ook instemmen met het budget wat er voor vrijgemaakt moet worden. Ik wil op korte termijn met ambtelijk, maar ook met u, zorgen dat daar een aantal locaties nog eens de revue passeren, ook die al onderzocht zijn, ook in de Dordtwijkzone of het stadspark, want dat zou misschien wel eens een paar hele leuke locaties kunnen zijn die misschien, ja, u hoort alle slagen om de arm, in aanmerking zouden kunne komen voor een pumptrack, dus ook even de vraag van welke voorwaarden stellen we eraan, ik heb ook gehoord, er moet een wc bij en verlichting en het moet zus en zo. Dat telt aardig op en vinden we het allemaal noodzakelijk of niet, of kunnen we het in de buurt van iets leggen waar al een wc is en waar misschien een barretje is of weet ik veel wat. Tegen die achtergrond wil ik een aantal locaties de revue laten passeren en laten scoren op kansrijkheid. En op of aan alle voorwaarden die u heeft en die wij hebben wordt voldaan, en als het niet aan alle voorwaarden voldoet, waar ligt de ondergrens? Want als je onder de ondergrens gaat dan moet je misschien tot de conclusie komen, het kan niet. En als het boven die ondergrens is dan moet je misschien een concessie doen aan een aantal voorwaarden die je met elkaar gesteld hebt. Dus wat ik heel graag wil en wat we ook hebben afgesproken intern is we gaan een aantal van die locaties waarvan we denken, dat zou toch wel best wel kunnen, daar staat nog geen huis of daar zijn nog geen andere plannen die door de raad zijn goedgekeurd, die gaan we nog eens een keer goed tegen het licht houden en dan betwijfel ik nog of er in het voorjaar een raadsvoorstel komt of een raadsinformatiebrief, dat is een beetje afhankelijk van wat we dan hebben aangetroffen en welke richting we dan willen kiezen, maar ik vind wel dat mijnheer De Geus en iedereen recht heeft op nu na vijf jaar duidelijkheid. Gun ons even de tijd om dit proces goed op orde te zetten en dan komen wij in het voorjaar ook naar deze commissie of naar de raad toe, met of een raadsinformatiebrief of een raadsvoorstel. Maar dat kan ook betekenen, moet ik in alle eerlijkheid zeggen, dat het voorstel kan zijn, we hebben alles onderzocht, het gaat het helaas niet worden. Maar die duidelijkheid moet er wel komen.

De voorzitter: Ik zie dat er nog een vraag is van de heer Portier.

De heer Portier: Een vraag of iets wat ik aan de wethouder mee wil geven, bij zijn zoektocht. Een ding is van, als er een stadspark XXL allemaal openbaar toegankelijke sportvoorzieningen willen hebben voor diverse sporten, moeten er dan sowieso niet dingen komen als toiletten en eventueel ook douches en dat soort zaken? Gesteld dat dat de locatie zou worden want dat weten we natuurlijk nog niet. Het tweede is van, het gaat natuurlijk het een en ander kosten, dan moet je natuurlijk ook afwegen van, daar zou ik dan wel graag een inschatting van willen zien, van hoeveel mensen daar gebruik van gaan maken.

Gezien hoe laagdrempelig het is maak ik me daar eerlijk gezegd niet heel veel zorgen over en wat ik me nog wel even afvraag, het is iets wat allerlei leeftijdsgroepen

aantrekt, hoe voorkom je dat een stel zestien- en zeventienjarigen, zal ik maar zeggen, alle andere leeftijdsgroepen daar weghouden omdat die gewoon wat meer branie, spierkracht et cetera hebben.

De voorzitter: Er komen ineens nog wat vragen op. De heer De Heer, daarna mevrouw Schnabel.

De heer De Heer: Dank u wel, ik ben in ieder geval blij met het antwoord van de wethouder dat hij duidelijkheid belooft, ik denk ook inderdaad dat dat de hartenkreet is die we daarin horen, los van de inhoudelijke vragen die er zijn. Duidelijkheid is gewoon heel erg nodig, ik kan me ook gewoon voorstellen dat het gewoon heel goed zou zijn dat er gewoon nummers worden uitgewisseld straks zodat er een direct contact kan zijn, de komende maanden, dat er niet te veel onnodig, goed bedoelende ambtenaren tussen zitten wat vijf jaar lang wel zo is geweest. Ik ben ook wel benieuwd naar de reflectie van de wethouder op dit proces, als het gaat over een burgerinitiatief, waarin we natuurlijk burgers willen betrekken met hun goede plannen en ideeën, waarbij we vooral natuurlijk ook willen voorkomen dat de moed ze in hun schoenen, nou ja, daaronder denk ik op een gegeven moment, zakt, als iets zo lang zo onduidelijk blijft, waar ik denk te begrijpen dat dit pas heel recentelijk onder de aandacht bij de wethouder is gekomen, waarin u goed adequaat op reageert maar natuurlijk veel eerder had moeten zijn, ik ben benieuwd hoe de wethouder daarop kijkt, op dat proces.

De voorzitter: Verzamelen we eerst nog even de verdere vragen, mevrouw Schnabel.

Mevrouw Schnabel: Ik had eigenlijk alleen een korte aanvulling op de heer Portier, omdat de skatebaan onder de Zwijndrechtsebrug, daar is ook geen toezicht en dat gaat ook altijd goed. Dus in principe is toezicht niet per se noodzakelijk.

De voorzitter: En dan gaan we naar mevrouw Boom.

Mevrouw Boom: Ik had niet zozeer een vraag maar wel een opmerking op het proces, mag dat ook? Want ik ben blij dat hier dit burgerinitiatief naar boven wordt getrokken. Wij als Dordtse VVD vinden een pumptrack op zich een hele mooie toegevoegde waarde voor de levendigheid van de binnenstad of voor het sporten, waarbij we ons ook wel zorgen maken dat burgerinitiatief is altijd al wat moeilijker, kun je niet direct verwachten alsof het een stichting is, maar ik denk dat er wel van beide kanten concessies gedaan moeten worden, u zegt terecht, het is een urban sport, maar er wordt in onze binnenstad en de negentiende-eeuwse schil gevochten om elke vierkante meter, omdat we daar bebouwen, vergroeien, sporten of iets anders. Ik denk dat we daar ook wel van beide kanten rekening moeten worden wat er echt daadwerkelijk mogelijk is.

De voorzitter: De heer Van Dam.

De heer Van Dam Timmer: Dank u wel, voorzitter. Ik denk als je zo naar dit hele proces kijkt dan duurt het uiteindelijk te lang en is het vooral belangrijk dat er gewoon een helder idee of voorstel komt vanuit het college hoe zij hiermee verder willen, dan vind ik

de toezegging daarin heel mooi om maart, april volgend jaar daar duidelijkheid over te hebben zodat we in ieder geval of verder gaan met het realiseren of dat je ermee stopt, want dan is het in ieder geval duidelijk en dan hoeven we niet de volgende raad hier nog een keer over te laten beslissen, want dat lijkt me echt volstrekt onmenselijk.

De voorzitter: Ik wil tot slot vragen de wethouder nog kort even in te gaan op de vragen die nog gesteld zijn, reflectie op proces, de aanbeveling van de heer Portier en mevrouw Schnabel en de ... waarschuwing van de VVD.

De heer Merx: Ja, voorzitter, dank u wel. Nou, niet om heel ambtelijk en bureaucratisch te doen maar de raad heeft nog niets besloten maar dat moeten we wel gaan doen. En dat kan alleen als het college dadelijk met een voorstel komt. Voor wat betreft de suggesties van de heer Portier, voorzitter, ik sluit wel aan bij wat mevrouw Schnabel zegt, je ziet op het skatepark alle leeftijden daar prima met elkaar functioneren. Desalniettemin hebben we laatst van de krant gelezen dat men wel vindt dat de gemeente daar eens wat vaker mag vegen of zo, dat zou je ook zelf kunnen doen denk ik dan, maar de veger wordt dan weer gestolen. Tenminste, dat las ik dan in de krant. Maar daar hoeft niet per se veel toezicht op en de urban sports, als ik kijk naar de sportvisie zou dit er best wel in kunnen passen want het is iets wat uitnodigt om te bewegen, om actief te zijn, daarom moet het ook niet weggestopt worden, naar mijn idee, achter de Merwedeheuvel, maar moet het toch wel iets meer richting de stad. Maar de stad is voor mij, er zijn ook wijken als Dubbeldam en Sterrenburg en andere wijken, dat hoeft niet per se de binnenstad te zijn, bovendien hebben we daar ook geen plek voor in de binnenstad. Dus dat, we gaan er gewoon naar kijken en we komen in het voorjaar, dat is iets verder dan misschien april, gun ons ook even die tijd, kan ook mei worden, en dan de reflectie op het proces. Ja, dat is een goede vraag, mijnheer De Heer.

De voorzitter: Mijnheer De Heer, even attentie.

De heer Merx: Ja, ik was uw vraag aan het beantwoorden. Was u tevreden met het antwoord of niet?

De heer De Heer: Ik was aan het reflecteren.

De heer Merx: Nee, het proces, wat moet ik ervan zeggen? Als iets vijf jaar geduurd heeft dan is dat gewoon te lang. En ik wil niet met een beschuldigende vinger naar wie dan ook kijken, want ik heb echt de indruk dat ook ambtelijk echt wel is meegekeken met mijnheer De Geus naar allerlei plekken, dat het kennelijk, is mijn verklaring op dit moment, maar met die slag om de arm, kennelijk ook nog niet de status had, zeg maar, er was geen raadsbesluit, er moet een pumtrack komen en we verwachten dit.

Dus met andere dingen, het is elke keer, dat is ook wat ik er hoor, ingehaald door andere ontwikkelingen. Maar in the end, ik had gewoon graag gewild dat mijnheer De Geus allang zijn pumtrack had gehad of de gemeente de pumtrack had gehad met

wat geld van mijnheer De Geus en dat er al mensen rondgefietst hadden, want vijf jaar is gewoon te lang en dit had eerder geëscaleerd moeten worden op het niveau van bijvoorbeeld de wethouder of iemand anders terecht moeten komen, maar nogmaals, ik wil ook echt niet lelijk doen richting ambtenarij, dat weiger ik ook gewoon omdat ik echt wel de overtuiging heb dat men daar echt wel actief heeft gekeken en meegekeken, maar men met dezelfde vragen geworsteld heeft. En daar wil ik het even bij laten, ik wil gewoon echt verder dit, ik wil in het voorjaar, dat kan maart, april mei en de zomer begint 21 juni, wil ik wel duidelijkheid hebben of in ieder geval de volgende stap. En, ik verwijs u even naar, want het is niet zo dat er nooit geïnformeerd is, in 2022 vorig jaar in mei of zo is er nog een raadsinformatiebrief naar de raad gegaan over dit onderwerp. Het is niet helemaal onder de pet gebleven en nooit wat over gecommuniceerd.

De voorzitter: Commissie, ik zie dat de heer ... Bedankt, trouwens. Ik zie dat de heer Wringer nog een hele brandende vraag heeft en daarna wil ik netjes afronden.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Gezien de lange looptijd van dit proces, gezien dat het waarschijnlijk in de sportvisie past, zou de wethouder de heer De Geus tegemoet kunnen komen en financiering willen zoeken voor honderd procent van dit project?

De heer Merx: Nee, dat ga ik nu niet toezeggen, want we hebben afspraken gemaakt, ook daar willen we ons graag aan houden, we gaan eerst het proces in, we gaan kijken waar we kunnen komen, ik weet ook niet hoeveel mijnheer De Geus al op heeft gehaald, als ik het goed begreep nog helemaal niets, maar we gaan gewoon gezamenlijk het proces in en ik ga nu niet toezeggen dat wij honderd procent gaan financieren, bovendien kan ik dat ook niet, want u bent degene die over de budgetten gaat.

De voorzitter: Zo is het maar net. We gaan concluderen dat de wethouder heeft toegezegd met de heer De Geus aan tafel te gaan, om duidelijkheid te gaan zoeken, ze gaan ook locaties nog weer lang. We krijgen als raad een raadsinformatiebrief of een raadsvoorstel in het, laten we dat voorjaar dan even heel ruim nemen begrijp ik. Het voorjaar, maar laten we zeggen, in elk geval voor de zomer. Er wordt duidelijkheid gegeven van kan het, en als het ja is, waar dan en onder welke voorwaarden, beheer en onderhoud enzovoorts wordt allemaal afgesproken. Dan de vraag aan de commissie: hebben we voldoende informatie of moet er nog een beeldvormende vergadering? Ik heb het idee van niet, volgens mij is dit volstrekt helder en dan wachten we met smart op de raadsinformatiebrief of het raadsvoorstel. We gaan het zien, dank u wel allemaal.

## **6. Agenderingsverzoek college: Herijking beleid openbare verlichting (consultatie)**

Voorzitter: Mevrouw Van Vugt-Roose  
Commissiegriffier: De heer Boogaard  
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Van Dam Timmers (CDA)  
Dhr. Gündogdu (Op ons Eiland)  
Mevr. Kamphuis (SP)  
Dhr. Kleinpaste (Gewoon Dordt)  
Dhr. Kuhlmann (VVD)  
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)  
Dhr. Van der Meer (GroenLinks)  
Dhr. Venderbos-Lambinon (PvdD)  
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Ambtelijke ondersteuning: Dhr. Jonker, Mevr. Den Braven

Portefeuillehouder: wethouder de heer Merx

De voorzitter: Beste mensen, mag ik u allemaal hartelijk welkom heten. Alle raads- en commissieleden en ook wethouder Merx namens het college. Wat hij hier precies doet weten we niet, maar ...

De heer Merx: Dat gesprek hadden wij net inderdaad.

De voorzitter: Dat gesprek hadden wij net. We hebben ook ambtelijke ondersteuning maar ik wil gewoon iedereen vragen zich even voor te stellen en ook met de bijbehorende rol voor de mensen. Ik begin links van me.

De heer Boogaard: André Boogaard, commissiegriffier.

De heer Jonker: Johan Jonker, vakspecialist openbare verlichting.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, raadslid CDA Dordrecht.

De heer Kleinpaste: Gert Jan Kleinpaste, Gewoon Dordt.

De heer Van der Meer: Frans Bauke van der Meer, GroenLinks.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op ons eiland.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer Venderbos-Lambinon: Cees Venderbos, Partij voor de Dieren.

De heer Kuhlmann: Alexander Kuhlmann, Dordtse VVD.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Merx: Marc Merx, wethouder.

De voorzitter: Francisca van Vugt, vanavond weer voorzitter. Waarom zitten we hier bij elkaar? Het is een consultatie dus we gaan informatie meegeven maar we hebben een aantal stukken toegestuurd gekregen die we als voorbereiding konden gebruiken. Het college is bezig met de actualisering van het beleidsplan Openbare verlichting, het eerste concept is aan ons voorgelegd. We hebben daartoe een beleidsplan, een beheerplan, een oplegnotitie en ook het agenderingsverzoek kunnen zien. De vragen die aan de raad zijn voorgelegd hebben we ook in de stukken terug kunnen lezen in een uitgebreidere vorm, maar het komt erop neer: kunnen we ons in de hoofdlijnen vinden in het conceptbeleidsplan? Moeten er nog specifieke aandachtspunten worden meegegeven voor de verdere uitwerking? Zijn er nog suggesties voor het betrekken van externe partijen en kan de raad instemmen met het geschetste vervolgproces? Ik zit even te denken, wie van de fracties wil meteen hierop reageren? Ik zie al een paar jaknikkers, dat is helemaal mooi. De heer Gündogdu mag eerst, daarna de heer Van der Meer.

De heer Gündogdu: Voorzitter, dank u wel, in ieder geval, bedankt ook richting het college, want het is voor zover ik weet voor het eerst dat we met de raad mee mogen denken over de openbare verlichting, en daar maken wij zeker gebruik van. Voorzitter, we hebben een aantal aandachtspunten die we willen meegeven en kijken in hoeverre dat uitvoerbaar is. In ieder geval bedankt voor deze notitie en duidelijke doelstellingen die het college ons voorlegt. Wat wij niet zozeer missen maar waar wij wel de aandacht op willen vestigen is het volgende: wij hebben ook in ons verkiezingsprogramma opgenomen dat met name als we het hebben over het recreatief gebruik van dijken in onze stad op bepaalde paden, dat daar de verlichting wordt gemist, dat kwam op basis van een inventarisatie destijds duidelijk naar voren. Vooral in de winter, herfst, voorjaar, mensen willen daar fietsen, kunnen hardlopen of wandelen, maar het is al snel heel donker. Is het mogelijk om de gedachte van dimbare dan wel ... Hoe noemen ze dat met een mooi woord? Dat verlichting ...

De voorzitter: Groene lampen.

De heer Gündogdu: Dynamisch, ja, dat is het mooie woord, dynamische verlichting op bepaalde paden op het eiland mogelijk is, en dan zeg ik niet per se van het moet daar of daar, maar het college weet heel goed waar het recreatief gebruik van paden is. Dus graag een reflectie daarop zou ik zeggen. En een ander punt is, voorzitter, als we het hebben over verlichting dan hebben we het ook over een stukje veiligheid en veiligheidsbeleving.

En we kunnen op dat punt het college wel volgen, je moet niet overal verlichting willen hebben, maar juist daar waar de veiligheidsbeleving ertoe doet, en dat kunnen we ook heel goed nagaan op basis van de veiligheidsindicatoren, daar zou de verlichting wat

meer aandacht mogen krijgen wat ons betreft. Een van de punten is bijvoorbeeld de sportparken, vooral in het najaar, voorjaar, daar zijn heel wat bezoekers en op het moment dat de sportparken leeg zijn mag bijvoorbeeld wat ons betreft de verlichting ook gedimd worden, maar op het moment dat er bezoekers zijn wat feller verlichting, zodat men enerzijds het verkeer, voetgangers maar ook de fietsers, de nodige aandacht krijgen, en daarnaast, voorzitter, in dat kader, wat wij missen aan de programmeertafel zijn de sportverenigingen, want die hebben natuurlijk ook belang bij de veiligheid in hun sportpark, dus we vroegen ons af waarom zij niet in dit proces zijn betrokken of misschien dat ze nog betrokken gaan worden. En een derde, voorzitter.

De voorzitter: Dat is dan de vierde.

De heer Gündogdu: Is dat de vierde? Oké, ik moet en praten en tellen. Voorzitter, dan de vierde, en dat is misschien niet direct de portefeuille van de heer Merx, maar wij zijn ook wel gesteld met verlichting, goede verlichting bij oversteekplaatsen, met name zebraplaatsen. En nu hebben wij een aantal locaties in de stad waarvan wij denken dat vooral in de wintermaanden het zicht van de automobilist minder is op de voetgangers dan gewenst, en of daar nog verder over van gedachten wordt gewisseld tussen de heer Merx en de heer Van der Linden. Dat waren even mijn ...

De voorzitter: Dat waren vier punten. Dijken, paden, dynamische verlichting, de veiligheidsbeleving bijvoorbeeld bij sportparken na sluiting, zeg maar. Sportverenigingen hebben er ook belang bij dus die zou hij er graag bij betrekken en de oversteekplaatsen, de verlichting daarvan. We gaan Van der Meer.

De heer Van der Meer: Of had jij een interruptie? Nee.

De heer ...: Nee, aan het eind pas.

De heer Van der Meer: Oké, dank u wel voorzitter. Ik ben, wij zijn natuurlijk heel erg voor de verlichting in de openbare ruimte, vooral in overdrachtelijke zin, maar nu wat concreter over verlichting in fysieke zin. Een paar vragen daarover. Het uitgangspunt is eigenlijk, in principe wordt de openbare ruimte verlicht en dan worden er een aantal uitzonderingen genoemd. Ik zou daar graag een vraagteken bij willen stellen. Het punt dat ook in het stuk staat, namelijk dat er lichthinder kan zijn, dat mensen er last van kunnen hebben maar ook dat dieren en planten er last van kunnen hebben, we willen vergroenen in de stad, we willen biodiversiteit, groene verbindingen. Dus het concept van dynamische verlichting op allerlei plekken dat mijn buurman naar voren bracht wil ik ook graag daarmee onderstrepen. Natuurlijk zijn er plekken die verlicht moeten worden, veiligheid vraagt dat in een aantal opzichten, maar ik denk dat het in veel gevallen minder kan door het dynamisch te maken. Dan wordt er gesproken over dimmen, tot en met dertig procent. Waar komt die dertig procent vandaan is mijn vraag? Is dat een absoluut minimum of zou dat ook meer kunnen zijn?

Zijn er, over lichtvervuiling gesproken, dat is misschien ook een technische vraag maar ik stel hem toch maar even om mee te geven als overweging, zijn er voor lichtvervuiling bepaalde normen in de wetgeving die te maken hebben met gezondheid of wat dan ook,

of het storende karakter daarvan? Dan een vraag over circulariteit. Prima dat dat genoemd wordt, maar het is niet helemaal scherp. Er wordt gezegd, het wordt meegenomen bij de aanbestedingen, wat betekent 'meenemen' precies? Hoe hard kunnen we die eis maken? Wat ons betreft wordt die zo hard mogelijk want circulariteit verdient nog veel meer aandacht. En ten slotte, gaat het over het uitlichten van objecten en bomen, daar wordt terughoudend mee omgegaan. Wat betekent dat 'terughoudend' precies? Wat zijn de criteria voor wel of niet uitlichten, kunnen we dat scherp krijgen zodat we daar ook over van gedachten kunnen wisselen? Dat zijn mijn vragen op dit moment. Ik heb nog wel wat opmerkingen over specifieke vragen in de dingen, maar dat komt misschien aan het einde, bijvoorbeeld over de organisaties die betrokken zouden moeten worden.

De voorzitter: U heeft al zes punten meegegeven. Ik herhaal ze nog kort. En we verzamelen gewoon nog even verder. Openbare ruimtes waarom is eigenlijk het uitgangspunt om die te verlichten? We willen vergroenen, dus waar het kan ook dynamisch verlichten? Waarom dertig procent? Zijn er normen voor lichtvervuiling? Circulariteit, wat betekent het als je zegt 'we nemen het mee'? En het uitlichten van projecten, waar zijn daarvoor de criteria? Dan gaan we naar de heer Kleinpaste.

De heer Kleinpaste: Ja, voorzitter, dank u wel, als het om verlichting gaat ben ik daar vooral in filosofische zin in geïnteresseerd. En ik plaatste vanmiddag een plaatje van Peter van Straaten op X heet het tegenwoordig, waarin staat: het is ook prima om je bij de vorige sprekers aan te sluiten en dat ga ik ook doen, want de dynamische verlichting is door mijn collega van Op ons eiland al genoemd. Stond ook in ons verkiezingsprogramma dus daar sluit ik me van harte bij aan, en ik denk dat de uitgangspunten in deze notitie eigenlijk prima zijn, dat we niet al te diep de details in moeten, ik zie in ieder geval in het Weizigtpark met genoeg dat daar ledverlichting wordt toegepast waar ik best blij van word omdat het ook gewoon heel zuinig is. Ik denk gewoon dat we hiermee op de goede weg zijn en mijn voorgangers hebben de punten al genoemd die nog wat aandacht behoeven.

De voorzitter: Hartelijk dank. Dan gaan we naar mevrouw Kamphuis, die was eerst.

Mevrouw Kamphuis: Dank u wel, voorzitter. In principe vind ik het een mooi plan en de rest sluit ik me aan bij de andere drie heren. Lekker kort.

De voorzitter: Lekker kort, dank u wel. Dan was de heer Kuhlmann, de volgende dan de heer Van Dam Timmers, dan de heer Venderbos.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. Wij sluiten ons niet aan bij de voorgaande sprekers, in elk geval niet bij de woorden van GroenLinks.

Vraagtekens bij het belang van verlichting zetten wij niet, sterker nog, wij vinden het heel goed, en complimenten ook aan de organisatie, voor de verlichting die we nu hebben en zeker ook mooie plekken in de stad die uitgelicht worden, nou ja, de Grote



Kerk, het stadhuis, vanzelfsprekend dat die mooi, goed te zien zijn en ... een mooie boom natuurlijk ook. Alleen er zijn nog wel een paar punten waar we eigenlijk in het huidige beleid en ook in het vorige stelsel zoals ... wat missen. Kijk bijvoorbeeld naar wegen, fietspaden binnen de bebouwde kom, waar nu geen verlichting is, als voorbeeld de Noorddijk, die is heel lang natuurlijk maar dan specifiek het stukje richting De Hoven. Dat is natuurlijk vlak bij een wijk waar veel mensen wonen. Ander voorbeeld, de Zuiddijk, ook een hele lange dijk, maar als we zo een beetje buiten bij de, aan de rand van de bebouwde kom, heb je daar stukken waar fietsers en auto's samenkomen waar verder weinig of geen verlichting is. Een ander type weg waar we aandacht voor vragen is buiten de bebouwde kom, is op zichzelf logisch dat daar minder verlichting is, maar ook daarvoor geldt dat je bijvoorbeeld het fietspad zo in de buurt van de A16, waar buurtbewoners vanuit Willemsdorp gebruik van maken, als je vanuit Sterrenburg die kant op gaat of sportieve fietsers, ik zit even te kijken, ik zie nu niemand van ChristenUnie of SGP hier aan tafel zitten maar die hadden het bij de laatste raadsvergadering over mensen die hele lange afstanden met de fiets afleggen, nou ja, goed, om een beetje bij ... is natuurlijk niet zo gek dat er natuurlijk ook mensen vanuit Drimmelen hiernaartoe komen en dan langs die route aan het fietsen zijn en die forenzen, ook op winterdagen is het natuurlijk fijn als die ook op een verlicht fietspad fietsen. Dus wij vragen wat meer aandacht voor verlichting. En daarbij is het misschien niet altijd een alles of niets-kwestie, je kunt natuurlijk ook, dat sluit misschien wel een beetje aan bij wat de heer Gündogdu zei, je kunt natuurlijk lantaarnpalen neerzetten maar die hoeven dan niet per se de hele nacht te branden maar bijvoorbeeld juist op die momenten dat die forenzen daar in de wintermaanden wel gebruik van maken. Dan voor wat betreft, ik noem ze toch eventjes, externe partijen die daar missen, de ondernemers in de binnenstad worden genoemd, de ondernemers in de wijken zie ik er niet tussen staan, en die zijn vaak natuurlijk ook georganiseerd, winkelcentra zijn daar de ondernemersverenigingen. Ik denk ook aan de groep mensen die nog geen auto heeft, weinig alternatieven, jongeren die natuurlijk vaak op de fiets gaan, ook 's avonds en waar sociale veiligheid ook een rol speelt, daar krijgen we als Dordtse VVD ook wel vaker opmerkingen en vragen over, dus ik denk, we hebben een jongerenraad in Dordrecht, dat het ook heel logisch zou zijn om hen aan tafel te hebben op dit onderwerp. Hetzelfde geldt denk ik voor het reizigersoverleg regio Dordrecht, dat zijn mensen die met een bijzondere aandacht voor het openbaar vervoer maar natuurlijk ook gebruikers van het openbaar vervoer hebben belang bij goed verlichte wegen, dat zijn zomaar een aantal partijen die we erbij kunnen benoemen. Tot slot wil ik nog even aandacht vragen, daar hebben we het in de raad kort over gehad, daar komen we ook weer verder op, maar wanneer we het over verlichting hebben, waar er kansen zijn om lantaarnpalen en de laadpalen voor de auto te bundelen, ik weet, daar heb je aparte infrastructuur met kabels en zo voor nodig maar zeker op de plekken waar de ruimte heel beperkt is in de binnenstad en je ook echt een heel mooi plaatje wil hebben is het goed om daar naar te kijken, maar goed daar hoeven we het niet uitgebreid over te hebben, daar komen we denk ik nog op terug maar ik wilde hem even noemen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik heb genoteerd wat meer verlichting bij fietspaden, bijvoorbeeld Noorddijk, Zuiddijk, de wegen buiten de bebouwde kom voor de forenzen die daar heen en weer gaan, externe partijen heeft u genoemd, ondernemers

van de wijken, de jongerenraad, reizigersoverleg en misschien is het mogelijk om te combineren dat er laadpalen en lantaarnpalen samengaan. Gaan we naar de volgende vragensteller, de heer Van Dam.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ja, we bespraken gisteren in onze fractievergadering dat er eigenlijk niets christendemocratisch is aan lantaarnpaalbeleid of aan lantaarnpalen. Ten slotte, solidariteit, rechtvaardigheid, rentmeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid, ja, je vindt het niet één op één terug in een lantaarnpaal. Maar toch zijn lantaarnpalen best wel bepalend voor het leven dat we hebben in de stad, je komt ze eigenlijk overal tegen. En het is ook belangrijk, want verlichting van de mooie stukken van onze stad, de heer Kuhlmann gaf het al aan, is eigenlijk van cruciaal belang. En als we kiezen voor verlichting, dat lees ik ook terug, dan moeten we kiezen voor slim, energiezuinig en ook veilig. En als het gaat om veiligheid denk ik dat we met name, en we hoorden het eerder vanavond in het vragenuur terug, dan gaat het ook over sociale veiligheid en het gaat over verkeersveiligheid. Er moet voldoende verlichting zijn maar er zijn ook nog wel andere punten die daar van belang zijn, waarom je misschien niet altijd even te veel verlichting wil op elk punt. In ons verkiezingsprogramma schrijven we niet zo heel veel over verlichting behalve dan dat we ecologisch verantwoorde verlichting willen aanbrengen op de Wantijdijk tussen de Noordendijk en de N3. Leuk dat de heer Kuhlmann gaf eigenlijk datzelfde stuk al aan, dat is blijkbaar een breed gedeeld probleem in onze stad. We zeggen er ook bij, je zou er ook bijvoorbeeld groene lampen kunnen gebruiken zodat je de ecologie daarin ook de ruimte geeft en er zijn in den lande al veel steden die dat soort initiatieven hebben. Groene lampen storen dieren of planten of wat er ook rondloopt minder, het is ook prettig aan je ogen en wij zien eigenlijk in dat we dat ook in het buitengebied misschien op meer plekken in Dordrecht zouden kunnen toepassen en ik zie daar graag een reflectie op. En zou dat niet de standaard ook moeten zijn? Een andere vraag die gesteld werd, welke belangengroepen zouden hierbij nog betrokken moeten zijn? En dan dacht ik zelf vooral ook aan, en het is eigenlijk kort al eerder gezegd, het is inderdaad, verenigingen, de scouting bijvoorbeeld maar ook ondernemers op de industrieterreinen, want daar hebben we het niet zo heel vaak over maar we hebben grote terreinen in Dordrecht met industrie die ook verlicht zijn, er staat veel straatverlichting, ook dat gaat ons als gemeenteraad aan, en in aanvulling op de heer Kuhlmann, de laadinfrastructuurdiscussie, ik denk dat het goed is om die bij de laadinfrastructuurdiscussie te houden, maar ja, hij relateert hier ook aan dus hij hoort hier ook bij, dank.

De voorzitter: Ik noem toch even op wat ik genoteerd heb zodat we straks gewoon het kunnen afvinken allemaal. U geeft mee, slim energiezuinig moet het zijn, verkeersveiligheid, sociale veiligheid, kan het geen standaard worden om groene lampen te gebruiken? En als belangengroepen, de verenigingen, scouting, en de ondernemers van industrieterreinen, en de laadinfrastructuur kunnen we ook meenemen. Gaan we naar de heer Venderbos.

De heer Venderbos-Lambinon: Dank u wel, voorzitter. Wij kunnen ons helemaal aansluiten bij de eerste drie sprekers wat betreft de verlichting. Wat we ook heel mooi vinden is dat er in die stukken ook staat dat er aandacht gegeven wordt aan de

verlichting voor dieren en voor planten. Wethouder Van der Linden zijn vragenhalfuurtje had het ook al over het Wantijpark dat daar dus dat gedeelte, het Weizigtpark, sorry, het gedeelte dat donker werd, dat het bewust gedaan is voor vleermuizen en dergelijke, een bijzonder fijn initiatief, dat was ook een van onze punten die we in de vragen tegenkwamen, meer aandacht voor diervriendelijke verlichting of afgestemde specialisten, wij dachten daar ook aan de Vogelbescherming Nederland en Natuurmonumenten, en Natuurmonumenten met name om de kennis over de vleermuizen. Dank u.

De voorzitter: Natuurmonumenten hebben ervaring met beschermen van ... Staatsbosbeheer noemde u ook en de Vogelbescherming. En u was blij met de verlichting, dat rekening wordt gehouden met de dieren en planten. U zei overigens de eerste drie sprekers, maar de heer Gündogdu wilde meer verlichting. Op specifieke plekken.

De heer Gündogdu: Ja, wel specifieke plekken, dynamisch voor ...

De voorzitter: De heer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Nou, er zijn al veel vragen gesteld dus ik zal het kort houden. We gingen ervanuit dat de verlichting op de N3 en A16 valt onder Rijkswaterstaat en de provincie, als dat niet zo mocht zijn dan horen we het graag. Is er een tijdslimiet wanneer we honderd procent onze verlichting voorzien hebben van led in Dordrecht? Want ik las wel dat we op schema liggen maar we kunnen nog wel een stapje bijzetten. Een puntje dat ook al een beetje door de VVD is aangepast, illuminatie van mooie gebouwen en bomen of dat soort ... Kunnen we volgens mij nog wel een stapje bijzetten want er zijn heel veel mooie gebouwen die uitgelicht kunnen worden. Op de Smartverlichting, kunnen we die combineren met PV-panelen? Overdag energie op te wekken en 's avonds te gebruiken. En er zijn al een paar punten genoemd door andere partijen, zoals CDA, de groene verlichting en het Ondernemersfonds Dordrecht in oprichting erbij betrekken.

De voorzitter: Uw derde punt over Smartverlichting, wilde u dat nog heel even toelichten?

De heer Wringer: PV-panelen, zonnepanelen. Dus overdag energie opwekken om 's nachts te gebruiken.

De voorzitter: Dus u vraagt wanneer zijn we volledig voorzien van ledverlichting, u wil meer illuminatie en de PV-panelen inzetten om te verlichten en Dordrecht-

De heer Wringer: Ja, of de N3 en A16 vallen onder Dordrecht of onder Rijkswaterstaat en de provincie, we vroegen ons dat af.

De voorzitter: Ja, en u wilde er nog iets bij betrekken?

De heer Wringer: Het Ondernemersfonds Dordrecht ...

De voorzitter: Dordrechtse Ondernemersfonds, oké.

De heer Wringer: Dan heb je ook gelijk de industrieterreinen, en Sterrenburg en dat soort dingen. Dank u.

De voorzitter: Nou, volgens mij heeft de ambtelijk ondersteuning straks heel veel werk en er komt nog meer bij. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Anderen hebben organisaties genoemd die er nog bij betrokken zouden kunnen worden. Ik wilde twee andere organisaties noemen, namelijk platform duurzaamheid en de vereniging Oud-Dordrecht.

De voorzitter: Oké, platform duurzaamheid en Oud-Dordt. Ook nog als belangenorganisaties. Mag ik de ambtelijke ondersteuning vragen om de vragen te beantwoorden en let u zelf ook allemaal een beetje op of uw vragen daarin worden meegenomen. Wie neemt als eerste het woord? Wacht even, mijnheer Jonker, u mag de microfoon aanzetten.

De heer Jonker: Voorzitter, de makkelijke vraag, N3, A16 is inderdaad van Rijkswaterstaat, die beheert dat volledig, op- en afritten zijn ook van Rijkswaterstaat, op de laatste mast na, daar hebben we een gezamenlijke, ook met de VRI-installatie is die dan Dordrecht. Uitzondering van verlichting, dat is gekomen al bij het vorige beleid, waarom, stukje duurzaamheid, stukje regelgeving, nou geen regelgeving, het is geen wet, maar het is een richtlijn van de Nederlandse Stichting van Verlichtingskunde, schrijft, beveelt aan om buiten de bebouwde kom alleen op kruispunten te verlichten of daar waar gevaarlijke verkeerssituaties zijn. Rijd je hier van ... de provinciale weg is een kruispunt bij een van de dijken uit mijn hoofd, is verlicht, dat soort zaken. En voor de rest proberen we ook inderdaad in het kader van duurzaamheid niet meer te verlichten dan noodzakelijk. Zo is ook het dijkenaspect daarin meegenomen, we hebben bij het vorige beleid met elkaar vastgesteld, heeft de raad vastgesteld dat recreatieve paden in principe binnen en buiten bebouwde kom niet verlicht worden.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel, voorzitter. Kunt ook op de dijken als er geen verlichting mogelijk is, zou u aan de zijkant van de weg een reflecterende streep kunnen zetten? Want als je op de dijk aan het fietsen bent, je fietst echt de dijk af, je ziet niet hoe de dijk, op de Noordendijk, hij loopt zo, je fietst gewoon de dijk af.

De voorzitter: Gaat ook over de reflecterende strepen.

De heer Jonker: Ja, de reflecterende strepen, je hebt reflecteren motieven op een asfaltweg, dat kan allemaal, kattenogen, als je nu over de Rijksstraatweg, het laatste stuk richting de Moerdijk rijdt, het oude stukje Rijksstraatweg, dan kattenogen die oplichten als je er met de auto voorbijrijdt, het kan allemaal, het is kostbaar, in beheer

is het duur, maar het kan, als de raad vraagt dat we dat uitwerken als een optie, dan kunnen we dat in beeld brengen. Dus het kan.

De voorzitter: De heer Kuhlmann.

De heer Kuhlmann: Even dat ik u goed versta, want ik hoorde de richtlijnen, aanbeveling, maar als ik u dus goed begrijp, in principe als we als raad, als we als gemeente willen beslissen dat elke gemeentelijke weg ordentelijk verlicht is met lantaarns, dan is er geen strijd met welke regel dan ook van hogerhand, als we dat willen kunnen we dat doen?

De heer Jonker: Nee, er is geen wet om welke weg dan ook te verlichten, het is, even kijken, ik weet niet welke wet dat is maar de burgemeester dient de veiligheid voor de burger en bezoeker in acht te nemen. En wij geven met, als gemeente, inhoud aan om het te verlichten conform de richtlijn van de Nederlandse Stichting van de Verlichtingskunde. Dat is voor mij, ambtelijk, mijn handvat en dat heeft het vorige beleid, heeft de raad daarmee ingestemd. En ja, als we extra willen dimmen, we willen 's nachts de verlichting uitzetten, de gemeenteraad besluit, als er een keer een ongeluk gebeurt, hier is geen jurisprudentie over, dus dat zal dan blijken of dat als we een weloverwogen besluit genomen wordt, dan denk ik dat dat houdt, maar de rechter zal besluiten, t.z.t.

De voorzitter: De wethouder vroeg of hij ook even iets mag aanvullen, die gelegenheid geven, ja hoor.

De heer Merx: Ja, voorzitter, dank u wel, maar het begint langzaam een beetje politiek te worden in plaats van technisch. We hebben met dit beleid wel gekozen om de balans tussen veiligheid, duurzaamheid maar ook natuur en milieu zo veel mogelijk in acht te nemen, en of er nou wettelijke regels zijn of niet, maar je hebt ook nog zoiets als, als er bepaalde verantwoordelijkheid die je neemt ten opzichte van de natuur, en dan past het niet om, en dan overdrijf ik maar eventjes, alle paden waar wel eens een fietser overheen gaat, die vol te zetten met verlichting, of waar een hardloper voorbijkomt, om daar lantaarnpalen neer te zetten. Waar je wel over kan nadenken, dat is ook wat gezegd wordt, is, je moet ook niet willen dat mensen met hun fietsje de dijk af rijden omdat er geen streep is die in ieder geval de wegmarkering aangeeft. Dat zijn dingen, die kunnen we meenemen, ik heb er zelf wel vanuit het bestuur en het college moeite mee dat als u ons straks dwingt om met amendementen en moties om elk pad binnen en bebouwde kom waar de natuur zich nog enigszins, nou ja, 's avonds als het donker wordt kan gaan slapen en 's morgens wakker wordt als het licht wordt in plaats van dat ze de hele nacht wakker op de tak zitten omdat de lampen allemaal aanstaan. En dat is ook een verantwoordelijkheid die we moeten nemen.

Die afweging van belangen is een politieke afweging, die hebben we gemaakt met het beleid en ik heb u goed gehoord dat u zegt, we zouden wel graag ook eens kijken naar dynamische verlichting, wat dat ook precies mag zijn, of groene verlichting heb ik gehoord, ik weet niet wat dat is, hoor ik misschien dadelijk nog wel, maar in ieder geval

ook een hele praktische tip van strepen langs de weg, maar dat wel in balans met veiligheid, duurzaamheid en het milieu.

De voorzitter: Dank u wel voor deze aanvulling en laten we het inderdaad niet politiek maken en die hele rij maar even afwerken.

De heer Jonker: Dynamische velrichting, daar zullen we een uitwerking voor maken, dat is mogelijk, in combinatie met de vraag: waar komt die dertig procent dimmen vandaan? Die is er bij het vorige beleid ingekomen omdat de richtlijn toen nog erg star was, die had het over verkeersbewegingen voor een heel etmaal, terwijl we weten dat er 's nachts veel minder verkeersbewegingen zijn dus dan zijn we een verlichtingsniveau, even simpel gezegd, lager gaan zitten in de nachtelijke uren. En wij komen nu met het nieuwe beleid, dat zijn we nu aan het uitwerken met een voorstel om op sommige wegen meer te dimmen en ook uitbreiding, ik hoorde net zeggen, industriegebieden uitbreiden, ook 's nachts dimmen, ik hoorde zo zeggen, sportterreinen ook 's nachts dimmen, misschien wat hoger tijdens de spits, daar kunnen wij, daar geven wij richting aan, en het mooie zou zijn als er, we zullen ook een voorstel doen om de openbare verlichting te verslimmen, dat is wel een investering, maar goed, we doen het wel voorleggen aan de raad en dan kunnen we bij wijze van spreken als er klachten zijn over dat sportterrein zeggen van oké, van een afstand kunnen we, als ze allemaal slim zijn, er zit allemaal zogenaamd een sensor bovenop het armatuur, dan kunnen we zeggen, we willen dat niet dertig procent dimmen maar tien procent dimmen en in de nachtelijke uren helemaal uit, dan kunnen we dat met een commando vandaag doen en over twee, drie dagen is het ingesteld en dan hebben we ook een nieuwe situatie, hoeven we er ook niet met de hoogwerker langs, dus ook op slimme verlichting komen wij met een voorstel en dan zit het dimscenario daar bij in. De lichtvervuiling, normen, ja die zijn er, er is een richtlijn, ook van de Nederlandse Stichting voor de Verlichtingskunde, we moeten ons houden aan de natuurwet, steeds meer komt die onder de aandacht, ook in het vakgebied openbare verlichting, we hadden vandaag een symposium, daar ook weer een lezing over gehoord van een ecooloog, het gaat met name over daar waar je meer verlichting toepast, of helemaal nieuwe verlichting toepast, dus al zouden we een dijk of een gedeelte van de dijk gaan verlichten, dan moet daar eerst een ecologisch onderzoek aan voorafgaan, dus dat zit daar dan allemaal wel aan, dat gaat wel ergens over. Wat betekent meenemen qua circulariteit? We hebben onlangs, twee, drie, twee jaar terug een aanbesteding gehouden voor alleen de armaturen, wij besteden ons beheer en onderhoud aan, inclusief materialen, maar de armaturen hebben we zelf gekozen om te zeggen, we willen een tandje bijzetten, onze wethouder mevrouw De Jonge die heeft een convenant getekend dat we met meer circulariteit moeten aanbesteden. Nog niet elk vakgebied is even ver daarin, bij de openbare verlichting timmeren we redelijk aan de weg en we hebben toch een best aandeel circulariteit daarin opgenomen en daarin ook meegenomen in de beoordeling, zogenaamde economisch meest voordelige aanbestedingbeoordeling, inschrijving en daar zit een groot stuk circulariteit in.

Uitlichten van bomen, dacht ik dat werd gezegd, terughoudendheid. Voor de verstoring van de natuur moet het uniek houden, dat betekent, en beheerskosten zijn hoog, alle grondspots die in de grond zitten, dat is altijd wat gevoeliger dan iets dat op een mast in de lucht zit, dus vandaar zijn de drie aspecten waardoor we daar terughoudend in zijn.

De voorzitter: Zijn dat dan ook de criteria waarnaar gevraagd werd, die drie aspecten?

De heer Van der Meer: Dat was mijn vraag inderdaad, wanneer wordt nou besloten om een boom of een huis uit te lichten?

De heer Jonker: Heel eerlijk gezegd, daar is niet een heel strak criterialijstje voor, binnen de vakgroep openbare verlichting bewaken we dat in die zin, is er in de binnenstad een verlichtingsplan, daar kom ik straks nog op terug, daar wordt wat gedaan, neem nou de glasspots bij de binnenstadsentrees, er zitten spotjes in de glasspotjes in de grond, is leuk, is aantrekkelijkheid van de binnenstad, de winkelcentrums die een specifiek pleintje waar vanuit de buurt aandacht wordt besteed, maar niet elk willekeurig plantje of elke willekeurige boom die dan maar voor een Wijkwens wordt gevraagd, we moeten ook qua beheerskosten in de pas houden en de natuuraspecten en dat soort zaken. Dus ik probeer binnen mijn vakteam het een beetje te bewaken.

De heer Van der Meer: Maar het gaat eigenlijk om situatie specifieke afwegingen die ook bij ruimtelijke plannen worden meegenomen en ook bijvoorbeeld onderdeel van inspraak?

De heer Jonker: Exact. Wat de wethouder zegt, dat weten zij? Sportverenigingen heb ik daarnet al aangehaald, zijn piekmomenten, dat kunnen we meenemen in ons plan. Oversteekplaatsen, wil ik graag even het woord geven aan de wethouder.

De heer Merx: O. Nou, dan lees ik voor uit andermans stukken. We hebben een paar oversteekplaatsen op de Noordendijk, die draait mee in een pilot omdat we ons daar allemaal zorgen over maken, dat is een landelijke pilot waar we kijken naar wat is nou de beste manier om een oversteekplaats uit te lichten, zodat als je daar met je auto aankomt, want dat is vaak het probleem, dat je ook weet dat daar een VOP is, een voetgangersoversteekplaats, ik meen, uit mijn hoofd gezegd, begin volgend jaar, dat daar wat meer duidelijkheid over komt?

De heer Jonker: Ja, we hebben belevingsonderzoek gedaan met Koninklijke Visio, met mensen die minder goed zien, als voetganger, we hebben een onderzoek al gedaan met automobilisten, we hebben twee lichtmetingen gedaan in een oude en een nieuwe situatie, rijdt u maar eens over de Noordendijk heen, dan ziet u nu twee apart aangelichte VOP's, vanaf de Oranjelaan tot aan het sportpark ongeveer, dan komt u er twee tegen, we hebben op de stadspolderring hebben we er eentje op een andere manier aangepast en dat zijn we allemaal met elkaar aan het vergelijken en er loopt nu nog een verkeerskundig onderzoek in combinatie met ook een bureaustudie voor signaalverlichting. je kunt er een hele kermis van maken met knipperende dingen, dus dat is ook een optie maar er wordt ook naar gekeken, hoe wordt dat ervaren in de andere gemeentes?

De voorzitter: Mijnheer Jonker, ik vind het ontzettend leerzaam, u zult iets korter moeten zijn.

De heer Jonker: Ik ga mijn best doen.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter?

De voorzitter: De laadpalencombi, dat komt nog, verkeersveiligheid, sociale veiligheid, groene lampen, belangengroepen, de Vogelbescherming, led, de illuminatie hebben we wel gehad.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter?

De voorzitter: Panelen. De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Misschien even heel kort, hè, we hebben hier een consulterende sessie, in principe hoeven de dingen die door de raad zijn aangegeven hoeven niet verdedigd te worden of beargumenteerd te worden waarom we ze wel of niet kunnen, het is in principe toch een sessie waarin wij dingen proberen mee te geven, waar vervolgens de ambtenaren ook mee aan de slag kunnen en dan al dan niet daar iets mee kunnen doen en dat dan een keer weer aan ons presenteren? Dus er hoeft niet een heel duidelijke argumentatie te komen waarom iets wel of niet kan, wat mij betreft in ieder geval.

De voorzitter: Het is wel prettig dat geschetst wordt in hoeverre het nu al meegenomen wordt en daarvan worden we wel op de hoogte gesteld. De heer Jonker, gaat u verder.

De heer Jonker: Ik hoorde groene verlichting voorbijkomen, ja, die hebben we toegepast in de Dutch Biesbosch.

Mevrouw Den Braven: Merwelanden.

De heer Jonker: Merwelanden. Bij de verkeersheuvels, in principe willen we, het is een recreatief gebied, buiten de bebouwde kom, willen we geen verlichting hebben maar daar heb je wel verkeerssituaties, er zijn snelheidsremmende zaken, daar hebben we wel wat groene verlichting staan, ook de parkeerplaats richting het restaurant, maar eigenlijk is het achterhaald want wat voor de ene vleermuis groen goed is, is voor de andere water ... Of andere soorten vleermuis weer niet goed. Het meest voorkomende wat nu het beste is, is amberverlichting.

De heer `...`: Waarom doen die beesten zo moeilijk?

De heer Jonker: Dus het is, maar dit soort aspecten, als er nieuwe verlichting wordt aangelegd wordt dat nu meegenomen in dat ecologisch onderzoek en er zijn allerlei mogelijkheden en aanpassingen voor en bypasses voor om met de verlichting en de natuur toch tot een compromis te komen. Er wordt daar waar het van toepassing is wordt daar zeker op ingespeeld. De reflectie op ...

De voorzitter: De zonnepanelen nog?



De heer Jonker: De zonnepanelen, ja, kun je kort over zijn. We hebben allemaal in dit gebied een kabelnet liggen, op het moment dat er een kabelnet is, is het gewoon niet terug te verdienen om daar een mast met een zonnepaneel neer te zetten, daarna moet je een gigantisch groot zonnepaneel op een mast hebben om voor de bedrijfszekerheid voor de openbare verlichting te zorgen, om die de hele nacht te laten branden, om verkeerssociale veiligheid te hebben, we hebben ze wel bijvoorbeeld twee toegepast op basis van een Wijkwens in het Sterrenburgpark, daar is een sportvereniging die daar twee, drie keer per week oefent midden in het park, daar moesten we heel veel kabel gaan leggen, van hee, dat is wel een idee, dus daar brandt hij maar gedurende een bepaalde tijd en dan kan het wel, en let er wel op, of dat nou allemaal zo milieuvriendelijk is vraag ik me af, want je hebt ook weer een accupakket nodig en dat is ook niet altijd even duurzaam. Dus passen wij eigenlijk niet toe om die reden.

De voorzitter: Dan nog de ledverlichting.

De heer Jonker: Ledverlichting, daar zijn we best ver mee. Het vorige beleid was inderdaad met ingang 2013 was net te vroeg om standaard led toe te passen, toen hebben we de raad eind 2015 geïnformeerd om vanaf 1 januari 2016 standaard led toe te passen, inmiddels zitten we dik in de dertig procent. Kan het versneld worden? Ja. We zullen daar een voorstel voor doen maar we moeten uitkijken dat we niet vroegtijdig ... Verleden keer hebben we gekozen, heeft de gemeenteraad gekozen, ik zeg altijd 'we', maar de gemeenteraad heeft gekozen om voor het scenario duurzaam en veilig in het vorig beleid, daarin zat opgenomen niet versneld nog niet afgeschreven technisch en financieel, armaturen te vervangen. Dat is ook zonde en ook niet goed voor het milieu. Dus we hadden al energiezuinige verlichting, ja, met led kan het nog energiezuiniger, ik weet overigens wel zeker dat we nog meer dan veertig procent kunnen besparen, maar elk jaar pakken we gewoon een vier à zes procent en daar gaan we mee door. We moeten nu wat gaan versnellen omdat fluorescentielampen zijn uitgefaseerd, u heeft het misschien gelezen begin dit jaar. We hebben nog wat lampen op voorraad dus we kunnen nog wat spreiden qua budgettering moeten we natuurlijk uitkijken naar de bezuinigingstaakstelling die er op ons afkomt, dus het is een uitdaging om met een goed voorstel te komen voor het meerjarenvervangingsplan wat straks in het realisatiedeel wordt meegenomen want dit is een beheerdeel en een concept-beleidsdeel en er komt nog een realisatiedeel bij waarin dan keuzes worden voorgelegd en er komt een scenario weer denk ik in de term duurzaam en veilig, waarin ook die versnelde ledvervangingsplan een optie is maar deels ook een must is, omdat we qua lampvervangingsplan moeten.

De voorzitter: Volgens mij zijn er verder geen punten behalve dan de aangebrachte, of toevoegingen aan de belangengroepen. Mevrouw Den Braven, heeft u nog toevoegingen? Even de microfoon ...

Mevrouw Den Braven: Wilde ik inderdaad aangeven alle, bedankt voor alle extra suggesties voor de belangengroepen, die nemen we uiteraard mee in de consultatie van de externe ...

De voorzitter: Zijn er nog belangrijke aanvullingen? Wilt u nog meer suggesties meegeven, de heer Van der Meer?

De heer Van der Meer: Nou ja, een dingetje naar aanleiding van de discussie over zonnepanelen, in de bredere discussie over de energietransitie gaat het steeds meer over lokale energieopwekking, lokaal energiegebruik, neem dat mee zou mijn aanbeveling zijn bij het denken over wat langere-termijnontwikkelingen, ook met betrekking tot verlichting van de openbare ruimte.

De voorzitter: Het is opgeschreven dus ik zie ook dat het is meegenomen. Dan zijn we volgens mij zo'n beetje klaar. Vindt iedereen dat er voldoende input is gegeven? De wethouder vraagt toestemming om nog iets te zeggen, die geef ik, over die laadpalen?

De heer Merx: Over die laadpalen.

De voorzitter: Hoeft niet, ja, nee, wat vindt u er allemaal van? Moet er nog meer informatie? Dat komt nog aan bod.

De voorzitter: Nou ja, ik vind het ook ...

De heer Merx: Gaan we eruit met een cliffhanger.

De voorzitter: Volgens het script moet ik nog wel aan u vragen of u genoeg informatie en input heeft gekregen om mee aan de slag te gaan?

De heer Jonker: Ja.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kunnen we deze vergadering besluiten, ik vond het ontzettend leerzaam. Ik wil ook de ambtelijke ondersteuning bedanken voor de bevoegdheid waarmee toch alle input werd beantwoord en gehoord. Dan heb ik nog een logistieke mededeling, wil iedereen de flesjes, glazen enzovoort meenemen naar de keuken? Wel thuis.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 19 december 2023.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff